№ 56. Teisipäewal, 14. mail 1913. № 56.

Wiies aastakäik.

Ilmub kolm korda nädalas, teisipäewal, neljapäew. ja laupäew.

Kuulutusi on õigusteadline konsult „Seadus ja Kohus“ ja „Rahwawabadus ja omawalitsus.“ — Kontor on awatud äripäew. k. 10—5 p. pühapäewadel ja kõrgematel pühadel kella 12—2 päewal.

Toimetus ja talitus:
СПБ. Офицерская ул. № 5.
Telefon № 463-24.

Peterburi Teataja

Tellimishind postiga:
12 kuu peale 4 rbl. — k.
6 „ „ 2 „ 15 „
3 „ „ 1 „ 10 „
2 „ „ — „ 75 „
1 „ „ — „ 40 „
Wäljamaale 6 r. 1. aastas.
Kaasanne: „Seadus ja Kohus“ eest on juurde maksta a. 50 k., ½ a. 25 k. ja „Rahwawabadus ja omawalitsus“ eest 75 k.
Üksiku numbri hind 4 kop.

Kuulutuste hinnad:
Lehe esimesel küljel 40 kop., wiimasel küljel 20 kop. rida.
Adressi muutmine — 10 kop. ja endine adress kui ka selle numbri üles anda.

Tänase numbriga läheb jutulisa „Töölise naine“ nr. 9 kaasa.

Kas ka meil asundustes.

Hiljuti kurdeti kodumaa ajakirjanduses ühel juhul selle üle, et meie hariduseseltsid, mis alguses suure hoo ja waimustusega oma tegewust algasid, nüüd otsalt tagurpidi minemas on. Tuli ja waimustus hakab kustuma, koolid linnu jääwad. Wainu oli seda kuulda, tahju nendest koolidest, kes oma tegewuse lõpetama pidid.

Kudas seisawad lood meie asundustes?

Mitmesugustest asunike raskustest hoolimata, on siin ajajooksul ka hea kogu koolisid elule sündinud kaitsda. P. E. Hariduseselts on oma haruseltside kaudu palju äratust toonud, peaasjalikult Peterburi kubermangu Eesti asundustes. Kuid ka kaugemates kubermangudes on ärksamad asunikud ühistegewuse asutuste tähtsusest üleüldse ja hariduseseltside ülekannetest eraldi õigel wiisil aru saanud ja neid asutusi luua püüdnud. Rõõmuga wõiks tähele panna, kudas siin ja seal üks ehk teine rahwa ühiskondline asutus elule tõusis, üks kui teine kool oma tegewust algas. Et aga sarnaste asutuste tähtsusest arusaamine laiemates asunikkude ringkondades weel läbi lüüa ei ole suutnud, siis on need asutused nii mitmel pool kratsemas. Kuid siiski suudeti jalgu all hoida, päewastpäewa edasi elada, paremaid tulewikulootusi rinnas kandes.

Wiimasel ajal on aga päris kurbe sõnumeid asunduste ühiskondliste ettewõtete kohta kuuldud. Mõnel pool kipuwad isiklised tülid seda wiisi lõikuma, mis nii suure waewa ja tööga üles ehitatud; teises kohas teeb mõni üksik tegelane seltskondlise asutuse oma isikliste huwide tempiks jne. Wõis juba ette arwata, et sarnaste asjaolude juures nii mõnigi palju lootust äratanud selts ehk asutus tõrguisele peab minema. Kuid siiski ei olnud asundustest senini weel mitte kuulda, et mõni selts, kes juba enam-wähem kindlal jalal seisab, kinni oleks jäänud. Aga nüüd on see juhtunud.

Eelmises numbris teatasime, missuguste seltsiga Wohana mehed walmis saanud. Siinjuures huwitaw on seda tähele panna, kudas mehed end pärast seda, kui koolikrundi ja maja äramüümine otsuseks tehtud, wõõrutada oskawad: küll semstwo kooli eest hoolt muretseb.

Missugune wäetitekte naiwsus! Tunnewad siis Wohana mehed seda weel wähe, kudas semstwo nende eest hoolt kannab. Ehk kas on senised asunikud ka seltsis midagi ära teinud ja kasu püüdnud mõjuda, et semstwo rahwa tõsiseid huwisid täita püüaks? Asunikele aastate rääkides, meeste ärakalud aastate pikkus ei ole meid weel küllalt õpetanud!

Meie saame sellest aru, kui mõni asutus ehk üksik inimene siis kokku langeb ja sureb, kui kõik elamise wõimalused käest kadunud on. Aga siin? Ei saada wäikest wõiga ära teinud. Ja seal kõrwal wiisatakse kaikaid kodarateste, ega lasta paremail jõududel seltskonna tööd edasi teha, mis seltsile enesele jaoks ehk toomud ja wõitsummat wähendada aitanud. Wäljastpoolt palutud abi ei wõeta ka wastu. Imelik!

Nõnda on Wohana mehed ka asundustes sellega algust teinud, millega kodumaa paarikümne hariduseseltsi toitjad walmis jaanud.

Keskajal ühendas kõiki Europa rahwaid üks mõte ja püüd: Kristuse hauda paganate käest peasta. Mis on see, mis meid, wäikest rahwast, praegusel ajal ühendada suudaks?

Meid waltsewad mitmesugused hädaohud, mis seda suuremad ja kardetawamad on, mida enam lohus üksteisest meie rahwaliikmed elawad. Kodumaa on küll majanduslikul tõusu ajal, kaid asunikud ei wõi oma majandusliste seisukorra peale uhked olla. Olgugi, et wast mõni endine moonamees nüüd kusagil Wene sisemaal peremeheks on tõusnud ja oma majapidamise rahuloldawale järjele unustud tõsta, aga on siis sellest küllalt.

Nagu kewadel wee tõusu ajal üksikud ojakesed ja werkogud tekiwad, mis warsti jälle ära kuiwawad ja kaowad, kui nad mui woolu jõnde ei saa ehk wärske allika peale ei trehna, nõndasama kaowad ka meie asunikud, kes üksikutes laia Wenemaa nurkades asuwad, kui nad end ei wärskenda, ei waimusta ja ühenda. Mis meid kadumise ja kängu jäämise eest hoiab, on kõige esiteks see, et meie ise enese eest hoolt peame kandma, ega teiste abi peale lootma. Rahwas, kes oma waimus tugew, on ka ajaloo käigu ees wastupidaw. Rahwas, kes majanduslise tõusu pinnal edasi liigub, peab ka waimuliselt arenema ja kaswama. Majanduslikne arenemine ja waimline arenemine käiwad käsikäes. Asunikud teadku, et nemad wärsked ja jõudu oma rahwa keeles ja meeles kiiwad. Kaowad need — kaob ka rahwas. Eesti keel wõib Eesti koolis kõlada, Eesti meel sellega käsikäes ja ühiskondlisel tegewusepinnal areneda. Siit see tähtsus, mis meie oma koolidel on. Siin see pind, mille peal meie endid kõige esite ühendama peaksime. Asundustes tõuseb see tähtsus mitmekordselt. Sellepärast olgu ikka ja alati asunikkude pilud oma koolide läbi isenese tulewikku kindlustada.

Loodame, et Wohana meestel ehk weel hilja ei ole asja parandada, ja et meie tulewikus küll uute koolide elule tõusmisest, aga mitte nende surmisest kuulda saame.

Kohalikud teated.

Peterburi linnapea walimise kohta. Linnapea kohusetäitjale on nüüd ka ametlikult teada antud, et Schubin-Posdejewi linnapeaks ei ole kinnitatud. Sellepärast seisab linnawolikogul jälle raske ülesanne ees: linnapea walimine. Teatawaste ei walitse selles asjas uuedumalaste seas mitte täielik üksmeel. Erakonna parem tiiw näeks hea meelega A. J. Gutschkowi Peterburi linnapea kohal, kuna aga pahem tiiw selle kandidaturi wastu on.

12. skp. peeti mitu uuedumalaste erakoosolekut ära, kus linnapea kandidatidest räägiti. Linnapea walimise asjus tekitab weel see lahkuminekut, kas walimist nüüd kohe ette wõtta ehk sügiseks edasi lükata. Wiimast soowi awaldab uuedumalaste parem tiiw, et wahepeal nendele soowitawat kandidati leida. Pahem tiiw tahab aga walimist kohe ette wõtta. Arwatawaste jaab walimine kohe ette wõetud. Selleks annab juba see põhjust, et Peterburi nii kaua ilma linnapeata jätmine linna asjaajamisele palju raskusi sünnitaks.

Eeltähendatud eranõupidamistel selgus, et linnawolikogu enamus krahw J. Tolstoi kandidaturi poole kaldub.

Krediitseltsi wastutus waleobligatsionide eest. Paar aastat tagasi selgus Nikolai linna Krediitseltsi rewideerimisel, et seltsi juhatus oma asjaajamises wõltsimisi oli korda saatnud. Peale muu oli seltsi esimees 200 tuh. rbl. eest waleobligatsionisid wälja andnud. Seltsi esimees nõeti wastutusele, kuid ühtlasi tõusis põhjusmõtteline küsimus, kes wastutab wäljaantud waleobligatsionide eest, kas selts ehk nende wäljaandja, s. o. kas seltsil on õigus waleobligatsionisid, mis eraisikute kätte läinud, tagasi nõuda ja tühjaks tunnistada. Uus Nikolai Krediitseltsi juhatus tegi kohtu-uurijale ettepaneku waleobligatsionid, kui mittemakswad, tagasi nõuda. Uurija ei täitnud seda nõudmist. Asi läks esiteks ringkonnakohtusse, kus uurija tegewus õigeks tunnistati. Nõndasama waatas asja peale ka Odessa kohtupalat. 10. mail oli see küsimus senatis lõpulikul otsustamisel. Senat seletas, et wõltsimine Nikolai Krediitseltsis ei tulnud mitte eraisiku, waid kogu isikute, kui juridilise isiku — Krediitseltsi poolt, sellepärast peab waleobligatsionide wäljaandmisel saadud kahju Krediitseltsi enese kanda jääma, ega neid obligatsionisid eraisikute käest ära wõetama, kelle kätte nad seaduses määratud korra järele läksid.

Halastage puude ja põõsaste peale! Iga hommiku, kui suwitajad linna sõidawad, wõib waksalite juures näha, kudas inimesed karjakaupa haljaste toomingate peale tormi jooksewad, nende oksi ja õisi katkuwad, et aga sületäis „roheltis“ linna kaasa olleks wiia. Nõgujad põõsad waksalite ümber, mis oma õiteehtega paljude silmi rõemustasid, on warsti raagseks ja näotuuraks muudetud, just nagu oleks kari kitsesid nende kallal oma kärteri kunsti katsunud.

Sarnase halwa nähtuse wastu on mitmele korrale ajalehe weergudel healt tõstetud, kuid asjata. Inimesed ei mõista, kui inetu see on awalikkudes aedades ja parkides puid ja põõsaid rikkuda, kuna omeli need oksad ja õied, mida nad kitkuwad, mõne tunni pärast närtsiwad ja neid minema tuleb wisata. Ilu aga, mida haljad toomingad oma õrnade õitega waremalt kõikidele pakkusid, on häwitatud.

Need read ei ulata kangelti kõikide suwitajate ja „roheltise“ käijate näppu, kuid meie Eesti „datshnikud“ peaksid end wähemalt nii mõistlikult ülewal pidama, et mitte seda, mis kõikide päralt on, kergemeelselt ei häwitaks ega teiste eeskujul toomingate peale tormi ei jooksks. Jäägu haljad puukesed rahule; las nad rõemustawad oma pidukuuega kõikide möödaminejate silma ja täidawad õhku oma õielõhnaga. Wiisakus peaks juba nõudma, et ka puud ja põõsad toore ümberkäimise eest kaitstud olgu.

Suwitaja.

Rohuteadlaste kongress. 20. mail awatakse Peterburis rohuteadlaste kongress, mis 8 päewa kestab. Kongressil arutatakse muu seas ka aptegi taksi, rohtude wõltsimiste eest hoidmist, rohuteadlaste majandusliste ja õiguslise seisukorra kindlustamist jne. Kongressist osawõtta wõiwad ainult prowisorid, olgu nad siis kas ise aptegi omanikud, wõi teiste teenistuses. Prowisoride abilisi ei lasta kongressist osa wõtta. Et kongressil mitmed wäga tähtsad küsimused otsustamisele tulewad, siis loodetakse, et kongressist osawõtjate arw õige suur saab.

Kui palju Peterburis elanikka on? Peterburi linna statistika-büroo aruande järele oli 1. jaanuaril 1913 a. 2.018,596 inimest Peterburis elamas, sellest arwust 87% linnaelanikud ja 13% alewikkudes. 1912 aasta jooksul astus 13.192 paari abielusse; lapsi sündis 56.099. Suri 45,957 inimest. Aruandest on näha, et sündiwiste arw endiste aastatega wõrreldes wähenemas on; niisama on 1912 a. surewus palju suurem kui 1911 aastal, mida tiisikuse ja mitmesuguste muude külgehakkawate haiguste edenemisega seletada tuleb.

Semstwo-walimised Peterburi maakonnas on 4. ja 6. juuni peale kindlaks määratud.

Ameriklased Peterburis. Läinud laupäewa hommikul jõudis ametlik saatkond Peterburi, kes Põhja-Ameerika Ühisriikide walitsuse poolt wälja saadetud Europa riikide põllumajandust tundma õppima. Saatkond on juba mõnes Lääne-Europa riigis wiibinud ja nüüd ka Wenemaale tulnud, et siinset põllumajandust kui ka ühistegelisi asutusi lähemalt tundma õppida. Peterburi jääb saatkond 4—5 päewaks ja sõidab siis kahes gruppis lõunapoolsetesse kubermangudesse.

Ülikooli kantselei poolt on teatatud, et need, kes Peterburi ülikoolist mõnda teisi ülikooli üle minna tahawad, selle kohta palwekirjad 15. juunist kuni 10. augustini sisse annaksid.

Eksamite asjus nende kohta, kes tegewas wäeteenistuses seisawad ja mõnda eksami tahawad anda, mis teenistuse eksamitega ühenduses ei seisa, on peastaabi poolt seletatud, et niisugusid eksamisi teha wõib, kuid ainult eksamitegija otsekohese ülemuse lubal ja kui see wäeteenistuse kohuste täitmisele takistust ei tee. Sarnane luba on iseäranis nendele kõrgemate koolide õpilastele tähtis, kes enne õpealuste lõpetamist wäeteenistusesse peawad minema ja teenistuse ajal eksamisi teha tahawad.

Nurjaläinud koosolek. Siefeld ja Ko. wabriku tööliised panid terwe rea nõudmisi wabriku walitsusele ette. Kui töölistele teada anti, et nende nõudmisi ei täideta, siis hakkasid tööliised streikima ja läksid nn. Tiarski linnakese wäljale, et koosolekut ära pidada. Politseinikkude salk ilmus koosolekule ja wõttis kõik tööliised kinni. Politseijaoskonnas kirjutati tööliste nimed üles ja lasti siis kõik tööliised wabaks.

Saladusline mõrtsukatöö. Peterburis elutseb rohkeste sarnaseid wanu inimesi, kes oma inere worenduse juures täita üksikult elawad, sealjuures kõige wiletsama kerjaja elu, ega käi peaaegu kellegagi läbi. Tihti tuleb ette, et sarnased wanakesed kurjategijate poolt ära tapetakse ja paljaks röõwitakse. Niisugune juhtumine oli nende päewade sees.

Wad. Saarel, Kadetsk. liinil, Golubini pärijate majas, elas juba õige kaua aega 64 aastane naisterahwas Iwanowa, kes waremalt Golubini juures 30 aastat köögitüdrukuks oli.

Golubin määras oma testamendis, et Iwanowa kuni surmani tema, Golubowi, majas prii korteri peab saama. Peale selle andis Golubow enne surma hea summa raha mida 60 tuh. rbl. olnud, Iwanowale. Sellepärast oli Iwanowa kui rikas naisterahwas tuntud. Harwa käis Iwanowa korterist wäljas. Kedagi ei laskmud ta oma korteri. Ka kojamehi mitte, kes puid kandsid. Puud said harilikult ukse taha maha pandud, kust Iwanowa ise nad tuppa kandis. Läinud laupäewal pani kojamees tähele, et puud, mis juba päew warem Iwanowa korteri ukse juurde pandud, puutumata seisawad. Mitmekordse kõlistamise ja koputamise peale ei tehtud ust mitte lahti. Wiimaks kutsuti politsei, kes ukse lahti murdis. Iwanowa leiti köögis tapetult maas lamawat. Käed ja jalad olid tal kinni seotud. Ligemal järelwaatamisel selgus, et Iwanowa ära on kägistatud. Põrandalt leiti piimapudeli tükid ja piimaloigud. Nähtawaste oli Iwanowa enne surma poest piima toonud ja kohe pärast korterisse tagasi tulekut ära tapetud, nõnda et ta piimapudelit käest weel ära panna ei saanud.

Mis kadunu asjadest ära kadunud ja kui palju raha mõrtsuka saagiks langenud, seda selgitab ehk asja uurimine. Niipalju on teada, et Iwanowal rohkeste kuld- ja hõberaha olnud. Mõrtsukas on kadunu korteris kõik asjad segamine pööranud, nähtawaste raha otsides. Iwanowa surnukeha juurest leiti 10 rbl., kuna suuremaid summasid ei leidunud.

Sellesama päewa õhtul hilja wõeti kolm tähendatud maja nooremat kojameest wangi, keda mõrtsukatöös süüdistatakse. Kaks nendest lasti järgmisel päewal lahti, kuna kolmandat weel kinni peetakse, sest et tema seletused asja kohta kaldwad on ja mõne asjaoluga kokku ei käi.

Golubini majas, Iwanowa korteriga ühe trepi peal elab weel keegi Howkin oma naisega. Selsamal päewal, kui Iwanowa tapmine awalikuks tuli, andis Howkini naine politseile teada et tema mees äkki ära kadunud. Arwatakse, et see kadumine ehk mõrtsukatööga ühenduses seisab. Sellepärast on salapolitsei poolt Howkini taga otsima hakatud. Kõik Peterburi haige- ja wõerastemajad käidi eila läbi, arwates et ehk Howkin siin peitub.

Politsei otsimise tagajärjed on weel teadmata.

Asundustest.

Gatshinast. Meie Eesti Hoiu-Laenuühisus pidas pühapäewal, 12. mail, erakorralist üleüldist koosolekut. Nimetatud koosolek oli ühisuse Nõukogu poolt kokku kutsutud, et mõnda küsimust otsustada, mille arutamiseks Nõukogu ja Juhatus ise nähtawaste kokku ei sobinud. Tähtsam arutuse aine terwel koosolekul oli aga raamatupidaja küsimus. Gatshina Hoiu-Laenu ühisusel on lühikese aja jooksul mitu raamatupidajat olnud; nendest on mõni wabatahtlikult ametist lahkunud, mõni Juhatuse poolt lahkuma sunnitud. Et raamatupidaja Ühisuse asjatoimetuses wäga tähtsat osa etendab, siis ei lugenud Nõukogu seda mitte soowitawaks nähtuseks, et raamatupidajaid nii sagedaste wahetatakse, ja pani üleüldisele koosolekule ette, Juhatuse tegewust selles mõttes kitsendada, et raamatupidaja palkamist ja lahtilaskmist Juhatus mitte omapead ei toimetaks, waid et sarnaste asjade otsustamine Juhatuse ja Nõukogu ühise koosoleku hooleks jääks. Nõukogu ettepanek sünnitas elawat mõttewahetust. Juhatuse liikmed leidsid selles enese haawamist, kui niisugustes asjades, nagu teenijate palkamine ja lahtilaskmine, ka Nõukogu oma mõju wõib awaldada. Peale pikema waielluse otsustas koosolek 29 healega 21 heale wastu Nõukogu ettepanekut wastu wõtta s. o. raamatupidaja palkamist ja lahtilaskmist ei toimeta Juhatus mitte üksi, waid Nõukoguga ühes. Juhatuse esimees hra H. Juurik andis koosolekule teada, et Juhatus ametist tagasi astub ja juulikuu algul uue koosoleku kokku kutsub, et uut Juhatust walida. Nõukogu poolt kanti weel mõned puudused ette, mis praeguses Ühisuse tegewuses nähtawale olla tulnud. Kui Juhatus ettetoodud asjade kohta seletust oli andnud, lõpetati koosolek ära. — Koosolekut juhatas R. Berendsen.

Peale koosoleku tehti mõne liikme poolt selleks kihutusetööd, et ka Nõukogu liikmed ametist tagasi astuksid. Nähtawaste awaldawad mõned liikmed tulewasel üleüldisel koosolekul Nõukogule umbusaldust ja aitawad sellega segadust, mis juba nenidugi kaunis suur, weel kaswatada. Et Ühisuse tegewus sel kombel edeneda ei saa, peaks igaühele ameti arusaadaw olema.

— n.

Jelisawetinast. Kudas Udellide walitsus ühistegewust edendab, sellest olgu siin kohal wäikene näitus.

Möödaläinud talwel asutati Uue-Spankowaske (Jelisawetino jaama läheda) piimaühisus, mille liikmeteks kohalikud soomlased ja Eesti asunikud on. Ehitati asuniku J. Hendrikuse maa peale wäikene majakene üles kuhu piimad kokku tuuakse ja kus piima jahutamise ning alalhoidmise ruum on. Nii edenes. Asunikud ja ümberkaudsed soomlased nägiwad, et piimaühisus kasulik ettewõte on ja kogusid end ikka kindlamine tema ümber. Seal oli ka Gatshinas asuw Udellide maade walitseja kuulda saanud, et Jelisawetino jaama lähedal udellide maa rentnikud piimaühisuse asutanud ja sellekohase maja Udelli maa peale üles ehitanud. Wiibimata kutsuti J. H., kelle krundi peal Ühisuse maja asub, Gatshinasse Udellide walitseja juurde ja kuulati järele, kudas lugu on. Nii pea, kui walitseja kuulda sai, et Ühisus ikka tõeste majakese üles on ehitanud, pani ta J. H-le ette, wiimane andku wiibimata see maja Udellide walitsusele, ehk kui ta seda ei tee, kõrgendakse tema renti 48 rubla wõrra aastas. Et J. H. silmapilk kohe lõpulikku wastust ei wõinud anda, waid Ühisuse juhatusega enne läbi pidi rääkima, siis anti talle 17. maini s. a. mõtlemise aega. Nagu kuuleme, olla palwekiri nüüd sisse antud, et see karm nõudmine Udellide walitsuse poolt tagasi saaks wõetud.

Asunik.

Toimetus peab omalt poolt siia juurde tähendama, et Udellide walitsus nähtawaste eksiarwamisele on wiidud. Seal pool saadakse asjast wististe nii wiisi aru, nagu oleks rentnikud mõne ärilise asutuse asutanud, wõi kaupluse lahti teinud, milleks neil kontrahi põhjal ilma Udellide walitsuse loata õigust ei ole. Põllumajanduslistе seaduste kogumiseks ja müügile saatmiseks, niisama ka nende saaduste ümbertöötamiseks ei wõiks Udellide walitsus mingit takistust teha, sest et sarnane ettewõte oma loomu poolest puhas-ärilistest asutustest (торгово-промышленныя заведенія) märksalt lahku läheb. Põllu- ja karjasaaduste hoiuruumide asutamist ei keela ka kontraht, mis asunikkudel Udellide walitsusega tehtud on.

Wolosowast. 23. skp. on Wolosowa waksali ligidal, semstwo kooliplatsil, suur lastepidu, mis kohaliku Lagonowo Eesti Kooli poolt toime pannakse. Nimetatud lastepidu, oma wäga mitmekesise programmi tõttu, tõotab päris rahwapiduks saada. Pidu programmis on peale koolilaste poolt ettekantawate 4 näitemängu, koorilaulu, ilulugemise ja Soome-Rootsi laulumängude, weel Lagonowo segakoori laul ja muusikamäng sõjawäe orkestri poolt.

Ka kõned ei puudu programmis. Awamise kõne peab kohalik koolióпetaja J. Heiden, kelle wäsimata ettewõtteл ja tegewusel see lastepidu toime pannakse. Waimuliku kõne ütleb Jamburi õpetaja Treumann, kuna päris pidukõne üliõpilane J. Kanger Peterburist peab — „kaswatuse“ üle. Wiimane kõne pakub loodetawaste palju huwitust. Kaswatuseteaduses, mis praegu nagu wurdaega siin elab, on mitmesugusid uusi woolusi mõrgata. Neid uuemaid waateid on hra J. Kanger ligemal aega hoolega tundma õppinud, ja kogutud teadetega saheb ta nüüd üles astuda. Kooliõpetajad, lastewanemad ja teised, kellel noorsoo kaswatamisega tegemist on, peaks seda kõnet tingimata kuulama minema.

Peale nimetatud waimulise liinga ettekannete on piduprogrammis weel wõidujooksmine, pöstiotsa ronimine, palgi peal wõitlemine jne., millest peale laste ka wanemad inimesed, muidugi mõista eraldi, osawõtta wõiwad.

See on esimene katse asundustes suuremat lastepidu toimepanna, kus lapsed ise tegelastena ette astuwad.

Soowitaw oleks, et sellest lastepidust mitte hästi wanad kui ka noored suurel arwul osa wõtaks. On ju üleüldine arwamine, et asundustes ainult wanad weel „tuld wõtawad“, kuna noored üksköikselt hariduslistе ettewõtete peale waatawad kuid Lagonowo Eesti kooliõpetaja juhatusel tahetakse ka asunduste „wäetimate suust waimuwalguisele kiitust walmistada“. See on juba ehenesest midagi mida maksab waatama minna.

Loodame, et ümberkaudsed asunikud osawad esimesest noorsoopidust lugu pidada ja ilmuwad sinna kõik, kellel wähegi wõimalik.

— K.

Jamburist. Õnnetused ja sündmused. Talupoeg Joosep Möller, kes 25. märtsil Wirula jaamas kaubarongilt mahahüppaes waguni ratasse all jalad kaotas, on ära surnud ja maha maetud.

— Põllumeesteseltsil on korda läinud raha laenata; nii wõiwad seltsi majaehitamise tööd jälle takistamata edasi kesta.

— 5. mail peeti Eesti kiriku beaks kiriku platsil näitemüük. Ostawõimine oli keskmine. Sissetulek olla, korjamisekarbidega kokku umbes 300 rbl. Eesti kooli kursuse lõpetajate eksamipäew on sel aastal 18. mai peale määratud. Eksami komisjoni esimeheks on mõisnikkude peamees krahw Suvers.

— Kuulu järel: tulla warsti „Wanemuise“ näitelseltskond siia külaskäigu etendust andma.

„Pol.“

Libawist. Libawi linna Eesti asundus on juba üle 20 aasta wana. Esimesed asunikud rändasid siia Wiljandimaalt käsitöölistena. Praegu wõib asunikkude arwu juba umbes 200 lugeda. Mitmel Eesti mehel on Libawi elu hästi õnnestanud: mõned on suurte majade omanikud ja mõned jälle wabrikandid ja ärimehed. Suurem osa asunikka on siiski palgalised ja käsitöölised.

Aastat 10 tagasi asutati siin Eesti Heategew Selts. Seltsi elu ei ole kuigi kaugele selle aja sees edasi jõudnud, esiteks sel põhjusel, et tihti ei olnud seltsil agarat eestwõtjat ja töötegijat, ja teiseks — oldi seltsi wastu liig külm. Peale kõige takistas weel seltsi elu see nähtus, et asunikud kahte laagrisse langesid, ühel pool olid sakslased, kuna teisel pool Eesti partei seisis. Kuimoodi üksteise peale wiltu waadates, ei jõutud muidugi mitte kaugele.

Ligi aasta tagasi, sai politsei poolt Heategew Selts seltsi puhweti pidamise iseloduse pärast joodumaks kinni pandud.

Wana seltsi asemele tärkas uus — Libawi Eesti seltskondlise ühisuse nime all. Weebruarikuus s. a., üleüldisel koosolekul, sai seltsi endine esimees hra O. Abhi tagasi oma ametisse walitud, tema abiliseks G. Wacht, kirjatoimetajaks A. West, kassapidajaks Kollak, laulukoori ja näitejuhiks G. Wacht.

5. mail s. a. oli uuel seltsil esimene pidu toime panna. Said ette kantud rahwalaulud ja näitemäng „Ihnus“. Laulud ei tõlanud mitte kõige paremini madala saali tõttu, kuid siiski jäid kuulajad ja waatajad nagu laulude nii ka mänguga täieste rahule. Wahetewahel lõbustas hra Loorberg pidulisi oma kauni klawerimänguga.

Pidult lahkujad awaldasid soowi, et tihemini saaks näitemängusi ja kontsertisi toime pandud, mis oma rahwast ühendaks ja meeleolu mõnustaks.

Kalaonu.

Kiri toimetusele.

Austatud „Peterburi Teataja“ toimetus!

Teie lehe nr. 41. Eesti Asunduste Majanduse Ühisuse allkirjaga ilmunud kirja peale, kus muu seas Jaak Kiwisild ja Woldemar Songi kohta tarwis awaldatakse, teatame, et meie saimajad kohtulikule wastutusele wõtame.

Insenier Jaak Kiwisild.
Stud. rer. merc. Woldemar Songi.

Seadusewastasest talumaade mõisate külge liitmisest.

„Dsimt. Westn." ilmunud kirjatükis „Meie põllumajanduslikud puudused," arutatakse muu seas ka seda, et senator Manasseini kogutud teadete järele Liiwimaal ligi 300.000 ja Kuramaal ligi 200.000 desjatini talumaid mõisnikud seadusewastasel teel mõisate külge on liitnud. Aastat 70 tagasi hakanud Liiwimaa mõisnikud laialistes piirides lambakaswatust sissetuleku allikaks tarwitama. Selleks oli karjamaid tarwis. Kõige kergem tee nende nõutamiseks oli talusid ära häwitada, mis ka suuret mõedul seoks tehti. Niisugune teguwiis sünnitas kohati talupoegade rahutusi. Uuel majanduseharul ei olnud mõisates loodetawaid tagajärgesid, kuid talude asemele olid kohati wäikesed mõisad tekkinud, kohati nende hooned ära lagunenud ja endised omanikud laiali läinud. Lammaste asemel hakati härgi kaswatama, kuni aja jooksul neis mõisa osades harilik põlluharimine sisse seati. Weel praegugi nimetatakse Liiwimaal niisuguseid uueste asutatud mõisasid „karjamõisadeks", kuna Kuramaal, kus niisugust majapidamise-haru ei olnud, neid „wäikesteks ehk pool-mõisateks" kutsutakse.

Niisuguste maade tagasinõudmine waldade poolt on suurte raskuste ja kuludega ühendatud, ja peale üksikute õnnestanud katsete on nad harilikult tagajärjetaks jäänud, mis teisi waldasid niisuguste katsete eest tagasi hoiawad. Talurahwa komissarid, kelle kätte asja seletamine antakse, on sagedaste parunid ja on juhtumine ette tulnud, kus komissari peale kubermangu komisjonis kaebtust tõsteti, et ta ise peale 10 talu mõisa külge oli liitnud.

Asja uurimist takistab ka see, et riiginõukogu I departemangu seletuse järele wallad oma nõudmise juures kõik sellekohased tunnistused, nagu maakaardid, rendilepingud jne. peawad ette näitama, mis talupoegadel jagedaste puuduwad, sest maakaardid on küll mõisnikkudel, kes neid kohustatud ei ole ette näitama, ja endised wallakohtu lepinguraamatud on peale 1889. a. kohtute uuendust talurahwa walitsuse asutustesse ära antud.

Sellessamas lehes astub riigiwolikogu saadik parun Meyendorff oma seletusega üles, milles ta senator Manasseini järeldusi mitte just õigeteks ei pea ja arwab, et selles mõni eksitus on tulnud, näituseks, ühekohustes talumaade omandamiseks omawolilist maade wahetust lugedes, misjugusel juhtumisel talumaad faktiliselt mitte wähenenud ei olla.

Iseäralist tähelepanemist juhib parun Meyendorff selle peale, et Kuramaal sellekordse kuberneri Sipjagini käsul olid talude nimekirjad kokku seatud, mille alla mõlemad asjas huwitatud pooled, mõisaomanik ja wallaesitajad, pidid kirjutama, ja kõigis juhtumistes, kus mõtete lahkuminek oli, wõeti seadusewastalise maa omandamise uurimised ette wõeti, mis talupoegade oma asutuste, s. o. komissaride kätte antud. Uurimiste järele tulnud otsusele, et enam-jagu taludest ligi teel on mõisa külge liidetud. Niisamasugusele otsusele tulnud ka Liiwi kubermangu wolikogus. Möödaläinud aastajaja 90 aastatel, pärast talupoja asutuste uuendust kõikis kolmes Balti kubermangus on ka seda küsimust arutatud ja ehk sel ajal küll olnud juur kaldumus Manasseini järeldusi põhjendatuks pidada, siiski tulnud otsusele, et nad mitte just õiged ei olla.

Oma wastuses parun Meyendorffile seletab Läti leht, et Manassein oma teated kindla statistika põhjal on kogunud, nimelt kindralkuberneride teadete järele, mis nad oma all olewate asutuste, muu seas ka mõisawalitsuste läbi on kogunud. Mis aga Sipjagini talude nimekirjasse (Сипягинский списокъ крестьянскихъ (аграрныхъ) участковъ) puudub, siis ei wõi see kudagi asja selgitajaks dokumendiks olla, sest nagu kuberneri eeskirjas näha, oli nimekiri olewate (существующимъ) talude üle kokku seatud, kuna suurem osa talusid, mis lõpulikult olid ära kaotanud, kus hooned maha lõhutud, piirimärgid ära segatud ja talude asemele mõisad asutatud, ei wõinud Sipjagini olewate talude nimekirjas ülestähendatud olla.

Seda tunnistab ka õigeks riigiwolikogu liige Goldmann „Ds. W.", kellepeale tähelepanemist pöördes, et Kuramaa kuberner Sipjagin küll on tahtnud teada saada, kui palju on niisugusi talusi, mille pärast mõtete lahkuminek wõis olla ja mille pärast mitte. Aga kudas on seda käsku „meie oma" talurahwa asutused täitnud?

Seda näitab Bauski sellekordse talurahwa komissari von Böttcheri oma kreisi wallawalitsustele 1891. a. 28. aug. saadetud ringkiri, milles wallawalitsustelt olewate talude üle teateid nõuti, kuna juba ärakaotatud talude üle ei ole selles ringkirjas midagi räägitud.

Kas ei oleks aeg, et meie rahwa esitajad nüüd, kus warsti meie talurahwa wabastamisest 100 aastat täis saab, tõsisemalt selle küsimuse päewakorrale wõtaksid, et meie talurahwas oma maad mõisate käest tagasi saaks, sest mõisad on waldade maade oma külge liitmisega nii mõnelgi pool talurahwa majanduslist järge nõrgestanud. **E. A.**

Ainelist wanawara korjama

sõitis Eesti Rahwa Museumi poolt kunstiõpilane Jaan Grünberg Risti kihelkonda Harjumaal. Loodetawaste wõetakse korjajat lahkeste wastu ja awatakse temale wanawara aidad, mida kuulu järele Risti kihelkonnas weel õige palju leida olewat. Nädala pärast sõidab J. Grünbergile kaasabiks üliõpilane A. Kruus.

Jüri kihelkonda läheb üliõp. A. Saaberg.

Museumi juhatus pöörab siin kohal paiwega kohaliste tegelaste poole, et nad igapidi katsuksid korjajatele abiks olla. Awitada wõib mitmel wiisil: wanawara kätte juhatamisega, korjajatele öömaja andmisega, asjade edasisaatmisega jne.

Kui kellegil wõimalik on korjajatega mõni päew kaasas käia, siis on sellega korjamine palju wõitnud, sest rahwaid wõetakse lahkemalt wastu ja antakse asjad hõlpsamalt ära. Ka on siis kergem asju leida.

Palume neid, kes walmis on aitama ja juhatama, oma adressid Museumi walitsusele teatada.

Wanawara mõteldakse tänawu peaasjalikult Tallinnamaal (iseäranis Lääne- ja Harjumaal) ja Saaremaal korjata.

Kohaliste tegelaste abi peale lootma jäädes

Eesti Rahwa Museumi juhatus.

Adr.: Tartu (Gildi uul. 8).

Ajakirjandus.

Läti põllutööliste linna põgenemisest

on „Russt. Molwa's" pikk kirjatükk.

Esimene, õige nõrk wälja-rändamise hoog olnud peale 1863. a. seaduse ilmumist, mis maa-rahwale liikumise wabaduse andis. Teine, juba ägedam maalt põgenemise hoog läinud 80. aastatel wäike-talupidajate seas lahti, kui suurele wiljahindade tõusule ja talude ostmise tuhinale kriisis järgnes. Kolmanda maalt põgenemise tuhina toonud 1905. a. Parunid tahtnud „kahtlastest" täielisest lahti saada ja hakkanud hoolega Saksa asunikka sisse wedama. Et Saksa asunikke tihti toetada, asutatud „Deutscher Verein" — Saksa Ühisus — nagu räägiti rahwuslisteks, õieti aga puhas poliitilisteks otstarbeteks. Tagajärjed olla niisugused, et näit. puhas-Läti Hajenpoti kihelkonnas pastor tänawuse uue aasta jutluses juba 15.600 sakslast teadnud olewat. Mingi ali ei wõida praegu seda edenemise käiku enam seisma panna.

Selle kirjatüki wastu waidleb „Rishsk. Mõst":

„Saksa asunikkude sisse-toomine on ennem põllutööliste puuduse tagajärg, kui selle põhjus. Kui aga kirjatükkis sellest just wastupidi aru saadakse, siis on see lihtsalt Balti komme kõike rahwusliste põhjustega ära seletada, kuigi seks küllalt tõenduse ei ole. Meie naabruses — ida Preisimaal, kus nii suuri rahwuslisi waheolusid ei ole, põgenetakse ometi niisama maalt ära. Maalt põgenemise põhjuseks on meie maa-olude iseäraldused ja energiliste seaduseandliste ja seltskondliste uuendustega wõiks sellele küll lõpet teha."

Kes on Leina Saar?

Selle ennenägemata idealisti pärast (w. meie sõjeton Põndaku sawwanist) on juba mõnigi „kirjaniku-andega mees" päris poomisehädas. Kahjuks oli tal aga osaks määratud weel laiemaid ringisid ärewile ajada. „Eesti Kirjanduse" wiimases numbris (4/5) arwustab A. Jürgenstein Leina Saare „Sihile" keeleisest (Saksa keel olewat!) ja ütleb lõpuks:

„Selle uskumata waimukongelase wägitööd maal ja linnas on niiwiisi lapsikult kirjeldatud, et nad kedagi ei huwita. Huwitaw on kogu raamatu juures ainult see, kudas ennast ilm ja elu meie noorte üliõpilaste ajudes wahest kujutab, kui need nooreed Wene üliõpilaste ilmaparanduse waimustuse hoosse satuwad. Ainult selsest seisukohalt on selle raamatu pärast „Eesti Kirjanduse" ruumi raisatud. Sarnane arenemisekäik, nagu seda „Sihile" kirjutaja juures tema töö näitab, paneb järele mõtlema".

Siin on wist „Wene mõjudele" liiga tehtud. „Põndaku sawwani" ilmaparandus — kõik tema näitemängu- ja tantsuõhtud, ühistegewused, põllutööseltsid ja südametewõitmised on ju ehk Põndaku waimusünnitus, millele „Peeteri" tempel peale löödud, et Adelheidid ja Hildad seda enam liigutatud oleksid. Kas ehk kõrgeauline mõttetark ise wiimaks armastusest ilmsüüta ligimeste wastu oetud oma incognitot ei paljastaks?

Wäikesed märkused.

Lõbus lookene ühistegewusest.

(Tõeste sündinud lugu.)

Ühel peakoosolekul waliti ta juhatuseliikmeks ja juhatuseliikmed walisid ta esimeheks. Mees oli õnnelik, aga — ta oli asjalik mees.

Juba esimesest juhatuse-koosolekult ära minnes tähendas ta ärijuhile:

— Kuulge, mul on kodus õde. Kas ei saaks teda tulewikus kudagiwiisi kassasse?"

— Ma ei tunne Teie õde ja ei ole mul põhjust temast midagi paha arwata, aga — ser et lähe. Teid wõidakse kahtlustama hakata, nagu oleksite seda omakasu pärast teinud."

— Aga kui ta tööga hakkama saab?"

—„Ka siis mitte. Mina olen kindlaste selle wastu."

Ettotta töötas esimees ärijuhiga, kellest kui awalast oma nurga mehest lugu peeti, ühesmeeles; pärastpoole tuli mõtete lahkuminek, siis õerumised, mis õige terawaks muutusid. Tekkisid ärijuhi kohta kahtlustawad kuulujutud ja tema istukoht lõi kõikuma.

Ühel õhtul, kui poes alles ostjaid oli, wõeti müüjatelt tšekkiraamatud ära ja hakati neid kassaste tulnud tšekkidega wõrdlema. Põhjuseks oli kassaneiu sõbralik wahekord ühe äriteenijaga, millest ühisusele kahju kardeti. Rewideerimine jäi küll tagajärjetaks, kuid kassaneiut hakati silmas pidama.

—„Kas ei peaks õige uut kassaneiut kuulama," arwas üks juhatuseliige.

—„Meil peaks üks ikka teada olema, kui järsku tarwis tuleks," tähendas teine.

—„Ega ta paha ei teeks," kinnitas esimees. „Ma ei tea küll, kudas teised juhatuseliikmed asja peale waatawad, aga mul on kodus õde praegu prii; ta wõiks hädakorral kassasse tulla."

Kõneleja waatas küsides teiste otta, mis juures õrn puna ta palelid ehtis ja teraw lõuahabemeke ette tükkis.

Teised waatalid esimehe otsa ja...

—„Mis seal siis ikka on!"

Ja siis arwas senine kassaneiu paremaks ütes ütelda. Kohatoowijate hulgas oli paar kena hariduslega neiut.

Ühel palawal pealelõunal astus esimees kellegi wanapoolse naisterahwa seltsis poodi, ärijuhi juurde.

„Tohin teid tutwustada: herra ärijuht ja uus kassaneiu, minu õde."

Esimene mõju on üllataw, ärijuht teeb suured silmad.

— Suurepärane!

Siis pöörab ta kanna pealt ümber, kuna neiu ootab, et ärijuht tema wäljasirutatud kätt pigistaks.

Wiisakuseta ärijuht!

Ja siis hakkas neiu kassas istuma. Kui ta raha wastu wõtab, siis waatab ta sellele tükk aega tähelepanelikult otta, kobistab tagaltulewat oja wälja lugeda ja jääb wiimaks kahheldes, pooleldi hirmunult minejale järele wahtima. Ta pahandab ostjaid oma eksimistega ja saab nende käest asjata tapelda.

Ja kui ta päewast sissetulekut ja wäljaminekul raamatuste hakkab kirjutama, siis wõib juba näost näha, et ta liig raske ülesande kallale asunud, ja oma waretsaigu waadeldes ilegi piina tunneb... Ja need keerulised arwud küll! Oma teada oli ta 25 kopikat kirjutanud, teised aga loewad 2 rubla 5 kop. Küll oli esimehe poolt teistele teenijatele kohuseks tehtud kassaneiu kirjutamisewaewa wähendada, aga kust ja seda ligemisearmastust ikka wõtad, tuhinuga weel kõrgilt ümber käiakse.

Ligines aeg, kus ärijuhiga lepingut tuli uuendada. Muidu lepiti kokku, ainult ühes punktis mitte. — Ärijuht nõudis kassaneiu lahtilaskmist. Kuid kassaneiu jäi wõitjaks.

Ja neiu istub kassas, kui ennegi. Juhtub keegi kaastundlik inimene teda töö juures nägema, siis paneb see kaks kätt kokku ja õhkab:

„Isand, miks oled ja nii wali, selle wanapoolse neiu wastu!"

Ja—ja.

Wäljamaalt.

Jaapan ja Amerika.

Nagu telegraf neil päewil teatas, on Kalifornia kuberner seaduse-eelnõu alla kirjutanud, mille järele maaomandamine Kalifornias niisugustele isikutele ära keelatakse, kes Ühisriikide kodanikud ei ole. Kuna aga Ühisriikide põhjusseaduse järele ainult walged ja neegrid Ameerikas kodanikuõigused wõiwad omandada, siis käib uus seadus ainuüksi kollase tõu wastu, kelle esitajatest iseäranis jaapanlasi suurel arwul lõunapoolsetesse osariikidesse on sisse rännanud. Kalifornialased ei salga ka sugugi, et nad oma uue maaseadusega peaasjalikult kollastele hädaohtlikule maad ülesostawale jaapanlaste woolule lõpet tahawad teha. Ja waewalt leidub läänepoolsetes riikides ühtegi walget meest, kes uut seadust rõemuga ei terwitaks. Selle pärast oli ka president Wilsoni katse Kalifornia kuberneri peale selleks mõju awaldada, et ta uut seadust alla ei kirjutaks, — täiesti lootuseta; ka wälimiste asjade minister Bryan, kes pika reisu Kaliforniasse ette wõttis, et kuberneri meelt muuta, ei suutnud midagi ära teha. Jaapan ei ole uue seadusega muidugi rahul. Tal on leida ... ... mikeks ja ähwardab äärmisel korral kas wõi sõda alata. Sel puhul awaldab „Ruist. Molwa" järgmisi mõtteid:

Praegune rahwuswaheline seisukord ei taha silmapilgukski oma põnewust laotada.

Wahetpidamata lähwatawad sädemed kord siin kord seal ilmanurgas, igakord hiigla kahju tekitada ähwardades, igakord üleilmlise kokkupõrkamisega ähwardades.

Weel ei ole jõutud Balkani tüli ja werewalamist lõpetada, seal tekkib juba uus põnewus, ja sedakorda hoopis teises ilmaosas — Kaugel-Idas. P.-A. Ühisriikide ja Jaapani wõistlus Waikse ookeanil ähwardab niisamasugust leppimata iseloomu omandada, nagu Inglismaa ja Saksamaa wõistlus Atlandi ookeanil. See waen, mis kahe lauge suurriigi wahele pärast Wene-Jaapani sõda tekkis, on mõlemad riigid 6–7 aasta jooksul nii kaugele ajanud, et nad weel ainult parajat juhust ja kohta otsiwad, mil ja kus teist lüüa. Ja ainult see asjaolu, et üks wastastest mitte täieste wõitlusewalmis ei ole, lubab loota, et werewalamist weel katinatakse edasi lükata.

Pärast wiimast sõda Wenemaaga ei heitnud Jaapan mitte loorberide peale puhkama, waid hakkas kohe oma maa- ja merewäge, mis oma wõimulusest nii hiilgawa tunnistuse on annud, suurendama ja täiendama. Ja imekspandawa wisaduse ja kannatlikkusega wõttis ärakurnatud rahwas ikka uued ja uued maksukoormad oma turjale. Nii pea, kui sõjas saadud raskemad haawad kudagiwiisi olid ära lapitud, wõeti kibedast rahapuudusest hoolimata dreadnoughtide ehitamine käsile. Samal ajal, kui Europa riigid oma sõjawägede peale üks wiiendik — üks kolmandik oma eelarwest kulutawad, leidis Jaapan wõimaliku olewat selleks pool eelarwet kulutada.

Ühe wahe tegi see sõjawastu walmistamine europlastele muret. Kuid peagi selgus, et see põhjendamata on. Jaapani sõjalise jõu suurendamise teraw ots oli terwelt Ameerika wastu pööratud.

Wiimased teated lasewad aimata, et waen kahe lauge suurriigi wahel wäga tähtsale punktile on jõudnud. Põnewus on nii suureks läinud, et see muud moodi nähtawaste puhkeda ei wõi, kui werewalamises. Ja kui see tuleb, siis ei ole ta põhjuseks mitte ainult Kalifornia maaseadus, waid weel palju muud.

Kui aga siiski weel loota wõib, et sõda lähemal ajal tulemata jääb, siis ei ole selle põhjuseks mitte Jaapani rahuarmastus, waid palju enam ta jõuetus. Jaapani uuem ajalugu näitab, et täielikku sõjawalmisolekut enesele ainult see maa wõib lubada, kus kultuuraline ja majanduslik arenemine walitsuse töökawas esimesel järjel seisab.

Jaapan tahtis esimese õhinaga pärast sõda päris hiiglaiammudega edasi tõttama hakata. Wõeti nõuks kolm lahingulaewastikku ehitada, igas ühes 8 lahingulaewa. See pidi sellest hoolimata, et laewaehitus Jaapanis wäga odaw on, 540 miljoni rubla kulu wõtma. Kuid hoolimata ka sellest, et saadikutekogu raha selleks lubas, pidi walitsus oma hiiglaplaani ära heitma. Ei leitud allikaid, kust raha wõtta. Rahwa kotist oli juba kõik wõetud, mis seal wõtta oli. Ja nii wähenes laewaehituse programm pikkamisi, kuid järjekindlalt, kuni 12 liinilaewa peale peatama jäädi. Neist on 9 enne olemas, kuna 3 uut juurde ehitada otsustati. See oli kõik, mis ärakurnatud rahwas andajaks, et ennast asjalikult Ameerika 21 liinilaewa wastu kaitseda.

Niisugustel tingimistel ei ole mingi nalja asi. Ameerika wastu sõda kawatseda. Wõib ennast rahustamiseks ainult mõeta kõlistada, kuid muud ka midagi.

Kirjad kodumaalt.

L. Koerust. Uus kool tulemas. Nagu kuulda kawatsetakse siia kroonu algkooli asutada. Et kool oma ruumisid esialgu ei saa, ... tab kool seni üürikorteris. Kool alustab sewwust septembrikuul s. a. Opetus on waatsuta. Et Koerus ka, nagu teada, hariduseisul kool aiub, siis on sellele nüüd wõistleja tulemas.

Riidajalt. Riidja, Kärstna, Leebiku Laanu- ja Hoiu-ühisuse põhjuskiri on kinnitatud. Ametnikkude seadmine oli Riidaja wallamajas 26. apr. Põhjuskapitali üle kolme walla on 10.000 rubla, kuna sellest summast Riidaja wallal üksi üle poole on.

J.-L. Karjalt. Talupidajate elust. Pamma pool on põllupangalt ostetud taludes õige kibe kohtade poolitamine ja uute majade ehitamine käsil. Peaaegu igalpool, kus talud suuremad on, näikse kruntisid pooleks mõedetawat ja uusi majasid ehitatawat. Suurem ehituse hooaeg algab alles eesolewal sügisel, sest siis saada need, kes põllupangalt takseeritud hinna eest puid ostsid, oma puud kätte, ka uute talude ostjad, kes on need, kes niisugused kohad ostsid, mis põllupank uueste aiutas, kas karjamaalt, ehk teiste talude küljest maad wõttes ja millel sellepärast majasid peal ei ole. Ka need saawad sügisel omale lubatud 400 palki kätte, mille hinna nad talu ostuhinnaga ühes koos ära taluwad. Peale selle ehitawad ka teised ümamaata inimesed siia omale põllupanga talude äärte peale uusi majasid, sellest hoolimata, et see küll põllupanga kontrahi järele keelatud on.

J. H. — Wõnnust. Wõerad töölised. Kaünsed mõisa- ja talupidajad on õige suure arwul muulasi töölisteks toonud. On ligi talusid, kus ka karjased muulased — peaasjalikult wenelased — on, sest et Eesti karjasid enam kusagilt saada ei olewat. Mõnesse kohta on ka Peteri seltsilt toodud ja tihti wõib näha, kudas ligi muulane põllu peal töötada oskab. Nii näit. töötasid 27. apr. T. talu põllul muulased.

E. K. — Tartust. Nõudmised kinnipandud seltsi wastu. „Karskuse Sõbra" wastu oli 4. mail kolm nõudmiseasja rahukohtuniku juures arutusel: „Postimees" nõudis 225 rbl. 9 kop., Tähe uul. aiuwa theemajapidaja Lemming 280 rublalist kahjutasu ja seltsi teener Unger 20 rubla kautsjoni ja 49 rubla kahjutasu. Kohus mõistis kõigile eespool tähendatud summad wälja, ainult Ungeri kautsjoni nõudmise lükati tagasi. Seltsi esemikuna oli esimees W. Rättsepp kohtu ette kutsutud ja temale kohtuotsuse alles kohtupäewa hommikul kätte toodud.

Umbes nädal waremalt mõisteti seltsi ei aiaupidajale Grosbergile 500 rubla kahjutasu maksma. Wiimane laskis kohtupristawi seltsi waranduse üles kirjutada.

J. H. — Kambjalt. Haaslawalt. Piima-ühisuse seisukord. Minewal aastal asutasid siinsed ärksamad peremehed piima-ühisuse. Esiotsa oli täh. ühisuse seisukord kaunis rahuldaw, sest et palju talusid oma piima ühisusesse wedasid ja ühisus wõis õige rõemsa meelega tulewikku waadata. Aga mõni aeg tagasi kujunes asi hoopis teisiti, sest et liikmete arw järgeste kahanema hakkas ja piima õige wähe ühisusesse hakkas tulema. See tuli sellest, et ühisusele wõistlejad tõusid. Nii näit. on keegi eraisik Pälste külasse „piima-kontori" awanud, sest et täh. isik piima eest niisama palju maksab ja weel mõnikord rohkem kui ühisuski. Teine niisamasugune „kontor" on Igewere külas alumisel. Et ka ühistunne siinsete peremeeste keskel puudub, see teeb ühisuse seisukorra weel keerulisemaks ja rastemaks. Kõik need asjaolud näitawad, et meie ühisusel tulewik kaalu peale on pandud.

Omawalitsus.

— **K.-m.** — **Kuusalu Kolga wallawolikogu** oli 3. mail koos, kus Leesi koolimaja paranduse kuludeks 100 rbl. määrati; Opeabinõude juurde soetamiseks sellele koolile määrati ka 100 rbl. ümber ja palga-lisaks kroonu poolt antawale 360 rublale 30 rbl. Kolga Tiitre jaama pikemaks ja otstarbekohasemaks muutmiseks otsustati Tallinna jaamawalitsusele kaudu ülemale poole palwe saata, et ehitusega juba lähemal ajal peale hakataks, mis nii wäga tähtis ranna- kui ka maarahwale on. Postitalituse asjus otsustati posti- ja telegrafi walitsusele palwe saata, et see talitus kohalikult wallamajast Kolga telefonikontori üle wiidaks. See uuendus saaks ehk rahwale posti kättesaamise raskuse tegema, aga iga-aastane postitalituse laienemine sünnitab kohalikule wallakirjutajatele palju raskust.

Seltsielu.

A. S-p. Jõhwi Põllumeeste selts oli 5. mail peakoosolek. Uueks liikmeteks andis end peale 20 isiku üles. Nagu näha, on seltsi wastu kohalikul rahwal wiimasel ajal huwitus kaswamas, sest waliti ju seltsile 21. apr. s. a. uus eestseisus, kes seltskonna wäljapaistmatest isikutest koos seisab ja loodetawaste oma kohust korralikult täitma saab. Soowime head edu asjale.

E. K. Tartu Karskuseselts „Ugaunia" pidas laupäewa õõsel wastu 5. maid oma aastapeakoosoleku ära. Koosoleku algul wõeti 22 uut liiget wastu. Uued olid pea kõik endise „Karskuse Sõbra" peremeestest ja need said walimistel ka „Ugaunia" peremeesteks walitud. D. Morgen pidas koosoleku juhatajana lugupeetawa kõne „Karskuse Sõbra" minewikust. See selts olnud waremalt walitsuse silmas suures lugupidamises, et olewat pidude korraldamise ... tuli tehtud ja igasuguste lubade saamine olla seltsil kerge asi olnud. Kärwaliste tunnistuse isikute pärast kaotanud see selts walitsuse silmas oma lugupidamise, kuni ta lõpuks kinni pandi. Siis umbes tühjalt kokkuwõtes ... kõne ülu. 1912. a. aruanne ette. Selle järele olid 1912. a. sissetulekud kõik kokku 1566 rbl. 51 kop. Wälja läks selleaama aja jooksul 1567 rbl. 58 kop. „Ugaunia" esimeheks waliti A. Jürgenstein. (Teda ennast koosolekul ei olnud, kuna liikmemaksu tal teised sõbrad ära maksid.), abiesimeheks D. Morgen, kassapidajaks P. Ehrlich, kirjatoimetajaks Ed. Paiar; täiendawateks eestseisuse liikmeteks: Tekko, Letter, Kallas, Naarits ja Grois. Teise theemaja awamiseks otsustati lammusid asuda, et ehk saaks endise „Karskuse Sõbra" Tähe uul. asuwat theemaja „Ugaunia" nime peale awada. Selles asjas eeltoode tegemine jäeti eestseisuse hooleks. Põhjuskirja sowidati ... mal-põhjuskirja järele täiendada.

Kohtukoda.

M. Orjaaegne walitseja. 1912. aasta 9. nowembril andis Ferdinand Takk Leilaweres karjamõisa omaniku Olaf von Grünewaldi wastu nõudmise rahukohtunikule, seletades, et tema 1911. aasta 1. nowembril Leilaweres walitsejaks hakkanud ja nimelt kui wiisi... Palka pidanud ta saama 200 rbl. peale prii korteri, leiba, kütte, walgustuse ja teenija. Kõike seda arwab ta kokku 180 rbl. aastas. 14. augustil lasnud ta ilma ühegi põhjuseta lahti. Ta palus, et kohtunik Leilawere mõisaomanikku Olaf von Gruenewaldi temale kasuks kohuseks 313 rbl. maksma. Wastane pool seletas, et ta walitseja Takki ülewarast lahti lasknud, et see maaomaneste ja külaliste, mõisateenijatega ikka tülitsenud, nende kõigi wastu wõeras olnud. „Walitseja saab ikka, kuna ... nüüd raske on saada," otsustanud ta. Kõik seda kinnitasid kohtu ees ka mõisa teenijad ja teomehed. Rahukohtunik kohustas mõisaomanikku nõudja kasuks 85 rbl. 50 kop. maksma. Asi tuli rahukogusse, kus see 1. ... harutusel oli. Wahepeal olid aga pooled ära leppinud, ... et asi ära lõpetati.

Tallinnast.

Wene ooper uues „Estonias". „Estonia" on Wene ooperiseltskonna etendusteks wastu wõtnud, mille järele sellele seltskonnale wõimalus antakse 6 korda iga kuu „Estonias" etendusi anda. Seesama ooperiseltskond käis ka Tartus ja Wiburis mängimas. Meie arwas tarwitaks Wene ooper „Estonia" juurt ...

b. Uue seltsi registreerimine. Kubermangu seltsiasjade komisjonis seltsipaera ... istumine, on järgmised seltsid registreeritud:

1. Eestimaa rohu-... selts (põhjuskiri muudetud); Hangerburi ... selts ... (põhjuskiri muudetud); Riigiduse ... selts Tallinnas (põhjuskiri muudetud); Eesti spordiselts „Kalew" (põhjuskiri muudetud); laste ja loomaste Pühapäewarahuselts Kalweres ja Saha selts Eestimaal (põhjuskiri muudetud).

Registreerimata jäeti: Nõmme Muusikaselts; Tallinna noorimeeste wastastikune Abiandmise selts; Tallinna Poissepadeselts; 19. jurmalasia (põhjuskirja muutmine); Tallinna laiskaswanute õhutuluriste Abiandmiseselts; Põhja-Balti Juristideselts; Haapsalu Nikolai koguduse Saksa kooli liikmetele Abiandmiseselts. Haapsalu Jaani koguduse Eesti kooli liikmetele Abiandmiseselts.

Kindral Krusenstiern, Klooga mõisa omanik on 62 aasta wanaduses reede õõsel ära surnud, nagu „Rev. Beob." teatab.

Katsetegijatele põllumeestele.

Tallinna Eesti Põllumeesteseltsi 25-aasta tegewuse mälestuseks peetakse 31. augustil, 1., 2. ja 3. septembril s. a. põllutöö-, käsitöö- ja tööstuse-juubeli näitus ära. Näitus seisab 50 jaoskonnast koos. Näituse üleüldine korraldus seisab eestseisuse ja 52-liikmelise toimekonna hoole all. Iga jaoskonna korraldus on selleks walitud juhataja käes.

Peajaoskonnad tulewasel näitusel on: Seemne- ja sordi kaswatus ühes kunstpõllurammutamise katsetega. Kodused kudumisetööd (linased).

Sellepärast tuleb juba aegsaste — kewadise külwi ajal — näituse peale mõtelda ja selleks mitmesuguseid katseid toime panna. Kasese määrus seisab selles, kui neid kawakindlalt ja hästi toime pannakse. Tehtud katsed peawad wantajale kui ka nagijale selge pildi pakkuma.

Selts omalt poolt toetab katsetegijaid suuremate rahaliste auhindade määramisega. Selles jaoskonnas on ka Romanowi nimeline auhind — 30 rubla kullarahas — määratud. Ka on loota, et seltsi juubeli puhul walitsuse ... asutuses ja teised seltsid suuremate auhindadega asja toetama saawad.

Lähemad teated näituse üle ilmuwad edaspidi, kui kõik näitusesse puutuwad paberid kätte on jõudnud.

T. E. P. S. eestseisus.

Segatõnumid.

Dokumentide wõltsimine. Riia ringkonnakohus mõistis neil päewil Aleksander von Ditmari kõigi iseäraliste õiguste ja eesõiguste kaotamisega 6 kuuks parandus-wangiroodu; v. Ditmar oli waletunnistuste abil Riia polütehnikumi(?) astunud; tunnistuste wõltsimine tuli aga awalikuks. Kohus otsustas Keisri Majesteedi kaitsule kergitamise pärast paluda.

Uued postkontorid. Riia posti- ja telegrafiwalitsuse ülem annab teada, et Räpinas, Wõrumaakonnas postkontor on awatud, kus ka ilmtingi(?) telegrammid wastu wõetakse ja Waitse-Koiola postijaama juures postkontor awatud, mitkes lihtkirjalid wastu wõetakse.

Eestikeelsele koolile ei lubata enam kõrgemaid klassa. Wiljandi Eesti Hariduseselts palus nagu „Post." teatab, luba oma 4-klassilisel koolil weel 3 kõrgemat klassi awada. Nüüd on Riia õpekonnawalitsuselt wastus tulnud, et ei lubata.

Kinnitamata jääti Mõisaküla majaomanikkudeseltsi põhjuskiri, mis Liiwi kuberner tagasi saatis ja algatajatele kuulutati, et nimetatud seltsi põhjuskiri ei käi mitte nende seltside hulka, mis 4. märtsi seaduse põhjal kinnitatud wõiks saada, waid seda wõib ainult sellekohane ministerium.

Tartu ülikooli haawakliiniku hoone nurgakiwi panel Maarjamõisa maa peal linna ääres eli esmaspäewal.

Keskkooli lõpueksami'el Tartu poisslastegümnaasiumis anti teada, kes eksamitegijatest mittõnalistele(?) eksamitele edasi wõiwad minna nagu „Post." teatab. 51 eksterniist oli kirjalikkudel eksamitel 36 läbi kukkunud, nii et suulistele eksamitele edasiminemise wõimalus ainult 15 jääb. Nende seas on ka 6 Tartu keskkooli-kursuste õpilast. Läbikukkumiseks on peaasjalikult Wene keele kirjatöö ja algebra ülesanne põhjuseks olnud. Wenelastele on olali ka kirjatööd Prantsuse ja Saksa keeles komistuskiwideks olnud.

Noor muusikamees Juhan Simm, kes Tartu ülikooli matematika osakonna mineval aastal lõpetas ja nüüd aasta otsa Berliinis Sterni konserwatooriumis kapellmeistri ja kompositsioni klassis muusikat õppis, on nüüd Tartu tagasi jõudnud, teatab „Post." Konserwatooriumist tõi ta wäga hea tunnistuse oma muusikalise wõimise kohta kaasa. Teatawaste oli muusika juba üliõpilase põlwes J. Simmi reahuwiks ja tema kui andekas koorijuhataja kodumaal tuttaw. Nagu kuulda, tahab J. Simm sügisel weel korda wäljamaale minna ja siis oma jõudu muusikapõllul kodumaal tarwitada.

O. Stempelmarkide ja wekslipaberite müümine wallawalitsustes. Hiljuti saatis Eestimaa kroonu palat wallawalitsustele oma sellekohased juhatuskirjad ja määrused, mille järgi wallawalitsused kroonu stempelmarkisi ja wekslipaberisi müüwad, nagu see postkontorites ja wiinapoodides sisseseatud on. Markide ja wekslipaberid tulewad rendist wõlgu tellida, niisiis 20—30-rublased ja suuremad kessid iga wallawalitsusele awatud on. Müüjale on palamääranud 2 pr. müügi hinnast tasu ja seda pistel annab ülemus üle, kuna müüja sedaomale nendest summadest ise maha rehkendada ei wõi. Ka sellekohane wenekeelne silt ülespanemiseks saadeti ühes. Asjatawaste saati peegaske walda see müümine sisse. See sisseseadon ju wäga soowitaw, kuid see püüdlik arwepidamine ja aruandmine, mis nende müügi ülepeab pidama, on üpris koormaw wallakirjutajatele, kes muugi töö koorma all juba ilma sellesa õigawad.

Wäikekene ajaleht. Nagu Riia lehed teatawad, hakkab Liibawi leht „Golos Libawo" 1. juunist s. a. wähemas kaustas, aga selle eest mitmes keeles, nimelt Juudi, Läti, Leedu, Poola ja Wene keeles ilmuma.

Walge lehed. Nagu Kuresaare Saksa leht teatab, on Saaremaal Kasma lähedal walge tõder maha lastud. Keegi asjaarmastaja omandas selle haruldase eksemplari, et seda täistopitult muuseumile kinkida.

Põllumeeste nr. 18 on ilmunud. Sisu: Mõnda lihalriisise kohta. Aug. Jürmann. — Missuguse rulli ma Saaremaalt leidsin. Chr. Arro. — Halbadest heinapõududest. -n. — Loomadeiduunurikate kaswatamine Daanimaal. G. Dengo. — Seemnewilja toimekonna töökawast. M. Pill. — Munkelli peksumasin „Ideal". P. P. — Tööliste puudus meie talludes. Juhan — Küsimised ja kostmised. — Oiendus. — Hari. — Daani wõi analüüs. — Meelderuletuseks meie ühistegeliste asutuste juhatustele — m — **Põllumajanduslikkude ühisuste kaswamine.** Maakorralduse ja põllutöö peawalitsusest on möödalännud aprillikuu jooksul 23 põllumajanduslise seltsi ja ühisuse põhjuskirja ära kinnitatud. Nendest olid: 2 põllumeesteseltsi 11 piimatalituse ühisust, 3 põllutööriistade ja masinate tarwitajate (rehepeksu-) ühisust, 1 karja kontroll-ühisus, 1 turbatarwitajate ühisus 4 piimamüügi- ja 1 munamüügi-ühisus.

Peale nende on Poolamaa kubermangude normaalpõhjuskirja põhjal asutatud 11 põllumajanduseseltsi põhjuskiria ära kinnitatud.

Sellega on uusi seltsisid ja ühisusi juurde tulnud 34.

Nendest on Eestimaal: Paistewalla piimatalituse-ühisus Wõhmuta wallas Järwamaal ja Kodila rehepeksu-ühisus Rapla wallas Harjumaal.

Liiwimaal: Jakobi turbatarwitajate-ühisus Enge wallas Pärnumaal, 2. Sangaste-Mäeküla rehepeksu-ühisus Sangastes Tartumaal ja Põlgaste rehepeksu-ühisus Wõrumaal. Peale selle on 1 kontroll- ja 1 piimatalituse-ühisus Läti jaoskonnas kinnitatud.

Pärnu-Tallinna kitsarööpaline raudtee on käesolewa aasta märtsikuul 139.756 r. 4 kop. sisse toonud, nagu „Pärnu Post." teatab. Kuna ta mullu aastal sellel kuul 133.039 rbl. sisse tõi, on ta käesolewal aastal nimetatud kuul 6.697 r. 4 kop. rohkem sisse toonud. Üleüldse on ta käesolewal aastal 1. jaanuarist kuni 1. aprillini 397.579 rbl. 5 kop. sisse toonud, seega 25.657 rbl. 85 kop. rohkem kui mullu aastal nimetatud kolmel kuul, kus ta 371.921 rbl. 20 kop. sisse tõi.

Pärnu Roickeni'e mõrtsuka'e jälgile olewat Kuresaares saadud, teatawad pealinna lehed. Lähemal ajal olla kurjategijate kinniwõtmist oodata.

Peale selle olla Peterburist Kuresaarde komandeeritud iseäraliste tähtsate asj. uurija Aleksandrow, nagu „Rev. Zeit." teatab, endise komissar Kasatski asjas tähtsaid teateid kaanud.

Eesti kirjandus nr. 4 5.

on ilmunud.

Sisu:

M. J. Eisen, Kaarle Krohn.

J. Jõgewer, Mis kõnelewad meile Liber Census Daniae (Daani hindamise raamatu) kohanimed Eesti rahwa minewikust.

Eesti Kirjanduse Seltsi Keele Toimekonna nimel J. Awik: Üleskutse ja juhatus Eesti murdesõnade korjamiseks.

Eesti Rahwa Muuseum 1912.

O. Kallas, Üleüldine tegewuse ülewaade.

R. Põld, Kassa aruanne.

E. Eisenschmidt, Liikmemüügi toimekonna aruanne.

O. Kallas, Ülewaade töö kohta, mis weel ees.

Kirjandusline ülewaade:

Ed. Schönberg. O. Luts, Kewade.

K. A. Hindrey, K. Rumor, Lumiste kõrguste poole.

K. A. Hindrey, K. Kotiar, Paigulised.

K. Menning, Heino Anto, Merepojad.

M. Kampmann, Hällist hauani.

Anna Haawa, Asmus Semperi noorusemaa.

A. Jürgenstein, Leina Saar, Sihile.

J. Jõgewer, Fr. J. Pajeken, Tondid.

„ Conan Doyle, Cloomberi lossi saladus.

„ Finnisch-ugrische Forschungen. XII. 1—2.

Bibliografia. Eesti Kirjanduse Selts: Tänuawaldus. Teatus.

Äriteenijate seisukorra küsimus riiginõukogus.

Alles hiljuti tahtis riiginõukogu komisjon äriteenijate-seaduse eelnõu wõpnewa anda. Kuid on ka seesama komisjon järgmiste küsimistega kaubanduse ja tööstusministeeriumi poole pöördunud: missugune on äriteenija seisukord päewapalk: kui palju äriteenijaid on Wenemaal? Kui suur osa neist see summa, kui palgaraamatute peale marginalmaksu wõtta, 50 kop. 100 rbl. peale arwates: kas praegu palju kirjaliku lepingu seisukorras on, ja missugused äriteenijate lepingud sisse seada, wõi siis jääb suusõnalise lepinguga ladu? kas ei tuleks mitte tawaliselt seaduse ka nende äriteenijate kohta makswaks tunnistada, kes tööstusasutuste ettewõtetes tegewad on?

Riiginõukogu komisjon tahab äriteenijatele nüüd seadust anda, kuid ei tea, kui palju neid äriteenijaid üleüldse on ja missugune neile tehtav päewapalk on.

Kõige tähtsamaks punktiks neis küsimistes on palgaraamatute peale marginalmaksu maksmine. Sellega tahab riiginõukogu komisjon missugustele äriteenijatele hulgale, kes samasugused töötsed on, nagu wabriku- ja tehaste töölised, uut maksu peale panna. Marginaalmaks palgaraamatute peale tähendab uut maksu iga äriteenija isest.

Riiginõukogu komisjon tunneb juba nüüd selle wastu hawwuut, kui palju puhast kasu see uus maks sisse toob.

Muidugi ei pane riiginõukogu komisjon seda tähele, et see uus maks raske koormana äriteenijate õlgadele langeb. Äriteenijate sissetulekud on liig wäiksed, sellepärast on iga kopikas tähtis. Ei ole teilegil saladuseks, missuguses puudulikus seisukorras iseäranis noored neiud töötawad, kes kauplustes teeniwad. Palk on tunnimata wäike. Ja seesjuures nõuab peremees, et ta ilusaste riides käiks. Muidugi on ta tommilt tung, ennast ehtida, juba igas inimeses olemas. Ja kui see tung ühes äriteenijas-naisterahwas juurem on, kui teises, ja ta sellepärast teesid ja abinõusid hakkab otsima, kuidas oma tungi — ilusat kleiti, kübarat saada rahuldada ja selle juures ennast turule wiib, kes on selle juures siis süüdi?

Weel edasi. Ka äriteenijate-meesterahwaste peale awaldab see häwitawat mõju. Kes on selles süüdi, kui äriteenija poest riiet wõtab, et neiule anda, kes teises kaupluses teenib, ja kellega nad head sõbrad on?

See on ehk äriteenijatele-neiudele üks auramatest ja meeldiwamatest teedest uhket kleiti saada. Kuid on weel teesid olemas, mis naisterahwast rohkem alandawad, nimelt enese ostetud kohene müümine mõnele rikkale mehele. Kui selle kohta armusid saaks korjata, missuguses seisukorras äriteenijad-neiud pealinnades asuwad, siis saaksime ehk küllalt kohutawaid teateid nende kohta, kes kõrwalteenistust on sunnitud otsima.

Ja nüüd räägitakse riiginõukogu komisjonis 15-tunnilisest tööpäewast ja uuest maksust äriteenijate peale!

Tõeste, kui praegust äriteenijate seisukorda tähele panna, siis paistab igaühele teramalt silma: ainult oma kindlate ja tugewate organisatsionide loomise kaudu suudawad äriteenijad oma seisukorda üleüldisest tõsta.

Tööliste elu.

Tartu trükitööde tariifkomisjon

jõudis 2. mail oma töödega lõpule ja kirjutati lepingule tööandjate ja tööliste poolt alla. Uus tarif hakkab teedest laadik maksma, kuna seni ajutiselt Riia tarifi järele käidi. „Olewik."

Tartu rätsepatööliste wahekord tööandjatega

on praegu kaunis põnew. Nagu teada, andsid läinud nädala algul töölised umbes 15 protsendilise palga- lisa nõudmised peremeestele ära. Peremehed mõnel pool andsid tööliste nõudmistele osalt järele. Mõned töökodade omanikud lubasid tööliste nõudmisi alles siis täita, kui teised töökojad seda teewad. Mõni pani üksikutele töölistele natuke palka juurde, kuna ta teise laua peal töötajale töölisele kopikutki juurde ei lisanud. Need töölised, kes natukene palka juurde said, on rahustanud ja tegid tööd edasi. Nii on üleüldine streik ära hoitud, kuna üksikutes kohtades rätsepatöölised streigiwad.

Õnnetus Aferi wabrikus.

5. 7. mail kukkus Aferi wabriku juures tööline Jaan Wisbeck, 43 aastat wana, nii õnnetult wagunist roobaste peale, et waguni rattad tal pea otsast ära lõikasid.

Ametiühisuste liikmete arw Tartus.

Puutööliste ametiühisusel on 240 liiget, rätsepatööliste ühisusel 140, metallitööliste ühisusel 120, kiwitööliste ühisusel 110, äriteenijate ühisusel 80, kingsepatööliste ühisusel 7 liiget.

Nagu kõigil meeles, lattusid töölised korteri asjus täbarasse seisukorda, kui neile „Karskuse Sõber" korterit enam ei annud. Nüüd on ametiühisused igaüks omale juba korteri leidnud.

Puutööliste ühisus asub Mäe uul. nr. 1. Rätsepatööliste ja metallitööliste ühisus Rüütli uul. „Noor-Eesti" ruumides. Kiwitööliste ühisus Jaama uul. Lasteaiaseltsi ruumides. Äriteenijate ühisus „Wanemuises". Kingsepatööliste ühisus Wene uul. Eesti Käsitööliste Abiandmiseltsi ruumides ja maalritööliste ühisusel kes üsna suremisel, ei olegi praegu enam kindlat korterit.

Woorimeesteseltsil on üle 300 liikme. Nende nõukogu ja eestseisuse koosolekud peetakse ühe eestseisuse liikme korteris, kuna peakoosolekuteks seltside ruumisid üüritakse.

E. K.

Kingsepatööliste streik Riias.

Kingsepatööliste streik laguneb Riias tükkis laiali ja muutub üleüldiseks.

Tööliste keskel laotati lendlehtesid laiali, kes kingsepatöölisi ües kutsusid üleüldist streiki algama. Lendlehele on Läti sotsialdemokr. partei alla kirjutanud.

4. ja 6. mail hakkasid hulk kingsepatöökodades streikima. Mitmes töökojas on tööliste nõudmised täidetud ja palka 25—30 protsendi wõrra tõstetud.

Streik haigekassa pärast.

Twweris hakkasid 35.000 töölist streikima. Üleüldse on Twweris kuni 35.000 tööliist. Mitmes tööstuse wabrikus läks tööliste juba mõnedel aastatel agera wõitluse tõuou korraoma seisukorda haiguse ja sünnitamise korral waheget tõoliiseda, iseäranis Morosowi wabrikus. Haiguse ja sünnitamise korral maksis wabrik tööliste abiraho, ilma et töölistel seeks warematt kopikatki palgast maha arwatud.

Morosowi wabriku töölised, niisama ka üleüldse Twweri linna tööolised tegid uute kindlustuseseadustega liig wähe tegemist. Nad waatasid alatsõigtelt peale, kui wabrikandid oma haigekassa põhjuskirja maksma panid ja haigekassad awasid.

Ainult siis nägid suured hulgad, milles asi seisab, kui uued palgaraamatud neile kätte anti, kus uus ruum sees seisab: haigekassa liikmemaksuks palgast maha tõmmatud.

„Sünnitajad saawad meil praegugi 10 r., niisama saame matuseraha, ka haiguse korral saame abiraha. Mispärast meie siis nüüd maksma peame?"

Esimesena jätsid Morosowi wabriku töölised töö seisma. Selle järele hakkasid ka teised wabrikud streikima.

Twweri töölised on suure ekstsammu astunud. Boikotiga haigekassadid eemale hoida ei saa. Töölised ei tohi mitte haigekassadest endid lahti ütelda, waid just wastupidi, nad peawad püüdma haigekassadid täielikult oma kätte wõtta, sisestõt põhjuskirja wäljatöötamisest osa wõtma ja terwe jõuga oma põhjuskirja kaitsma.

Tööliste leht „Prawda" tähendab: wäga tuleb kahetseda, et Twweri töölised mitte nõudmist üles ei seadnud, et tööliste 2 protsenti wabrikandid peawad maksma, siis oleksid kõik aruaajad töölised neid toetanud.

Meil ja mujal.

Ühel riigiwolikogu koosolekul aprilli lõpul tunnistati soowitawaks seadust wälja töötada, mis ulakuse eest peale pandawat nuhtlust kõwendaks. Kuid kahjuks näitab see otsus, et inimesed sellest pahest, mis neid piinab ja millest soowitakse lahti saada, ikka aru ei saa.

Ulakusest kõneldakse wiimasel ajal wäga rohkeste, ta on seiskonnale ja ajakirjandusele nõnda-ütelda päewaküsimuseks tõusnud. Kõik püüawad küsimust, kudas ulakust wõiks ära kaotada, lahti harutada. Kuid kahjuks ei näi soowitatud abinõud suurt aitawat ja ulakuseallika elukooni ei suudeta kudagi kinni toppida.

Wenemaal ei ole ulakuse kohta pea mingit põhjalikku, läbitöötatud arwustikku. Kes need ulakad õieti on, millal ja missugustel põhjustel inimene ulakate hulka sattub, selle peale ei saada mitte kindlaste kosta. Kui neid teadmisi ei ole, siis ei wõi ulakuse wastu wõitlemine ka mitte wilja kanda, olgugi et seda wõitlust ajab kas minister, kuberner ehk jälle kordnik. Kui ulakuse wastu wõitlemisest kõneldakse, siis peaks igatahes kõige pealt teada olema see pind, mille peal ulakus wõib edeneda, ja kust ta juured enesele rammu wõtawad.

See oleks ekslik, kui arwatakse, et ulakus ainult Wenemaal ettetulew nähtus peaks olema. Sugugi mitte. Ka Lääne-Euroopa riikides on ta tuntud, kuigi mitte wahest nii suurel mõõdul ja põlgtuistäratawal kujul kui Wenemaal. Et Wenemaal, nagu ütelnud, ulakuse kohta mingit arwustikku ei ole, sellepärast on siis ehk huwitaw wäljamaa sellekohast arwustikku tähele panna. Hiljuti andis Norra arst Scharffenberg raamatu wälja, kus ta huwitawad arwud Norra pealinnas ette tulewa ulakuse kohta toob.

Norra pealinnas tuli 1907. aastal 423 kehawigastamist ette ja need sagenesid nädalapäewade järele järgmiselt:

Pühapäewal	45
Esmaspäewal	72
Teisipäewal	69
Kesknädalal	66
Neljapäewal	47
Reedel	55
Laupäewal	71

Sellest lühikesest ülewaatest paistab meie oludele hoopis wastupidine nähtus silma. Wenemaal on pühapäew harilikult see, kus uulitsatel kõige rohkem korrarikkumisi ette tuleb, kuna Norras see päew kõige andewaesem(?) on.

Kui seaiseid olusid lähemalt waadelda, siis näeme, et see nähtus täiesti seletataw on. Norra pealinnas kehtib seadus alkoholiste jookide müümise, millel üle 21 pr. alkoholi sees on, keelu ühest laupäewal alates kuni esmaspäewa hommikuni kella 8 täiesti ära. Selle seaduse mõjul muutub pühapäew kõige wagusemaks nädalapäewaks.

Aga see seadus ei ole mitte ulakuse wastu wõitlemiseks antud, waid ta põhjusmõtted ulatawad sügawamale. Keeluseaduse eesmärk on kõige pealt see, et inimesed wõiksid peale nädalapikkust rasket tööd pühapäewa oma waimu kosutamiseks ja lõbustamiseks tarwitada. Selle juures püütakse selle eest hoolitseda, et see rahwa waimline ja rahaline jõud, mis enne joomise peale ära kulutati, nüüd kehalise ja waimlise terwendamise teenistusesse saaks antud. Ja peab ütlema, et selles sihis seal tõepoolest suuri ja üllatawaid tagajärgi on kätte saadud.

Kuid Wenemaal wõib just wastupidist nähtust tähele panna.

Wenemaal ei panda kuigi suurt rõhku selle peale, kudas rahwas pühapäewa mööda saadab, ja isegi seda ei teata nõuda, et alamatele kihtidele waimline lõbustus hädapärast tarwiline on. Hoopis selle wastandit wõib tähele panna. Kes ei ole kuulnud niisuguste seltside kinnipanemisest, mille eesmärk on laiematele rahwakihtidele õige waimlise lõbu muretsemine.

Selle kõige tagajärg on, et päew, mis töölistele puhkuseks ja waimu kosutamiseks on määratud, kõige suurema märatsemise päewaks muutub. Sellepärast ei ole siis ka ime, kui Wenemaa linnades just kõige suurem kehawigastamiste arw pühapäewade peale langeb.

See on ju iseenesest mõistetaw, et kõiksugused surmaabinõud seal wähe tasu saadawad, kus teod, mis ulakuse walda käiwad, purjus peaga on toime pandud. Sel puhul on inimese arupidamine niisugustes seisukorras, kus ta juba kaotsis, olgu see kui wali tahes, oma teo eest kuigi palju arwesse ei wõta.

Sellest näeme, et ulakuse wastu wõitlemine, olgugi et ta nüüd otse päewaküsimuseks on tõusnud, weel ei jõua tema ärakaotamiseks mitte lõpulikku mõju awaldada.

Kaugemalt riigist.

Hiinlaste wool Wenemaale.

Wiimasel ajal wõidakse tähele panna, kirjutatakse „Retshie" Siberist, et suurel hulgal hiinlasi Wenemaale woolab. See tuleb muidugi sellest, et Hiina tööliste saisukum on tarwitada kui kohalikke elanikke. Mitmed mõisnikud Saratowi kubermangus on wiimasel ajal Hiina töölistest suureste hakanud lugu pidama. Siberi raudteel wõib tihti arwurikkaid hiinlaste salkasid näha, kes Euroopa-Wenemaale ruttawad. Ka on wabrikuid, kes oma poolt mehed wälja on saatnud hiinlasi jämedamate tööde jaoks kauplema.

Koolõpetaja ja direktor.

Mõni aeg tagasi lõi koolõpetaja Owlow Pihkwa waimulis poisslaste gümnaasiumi direktori Gotiebi ruilikaga. Koolõpetajad olid sellel korral kurator Prutshenkol ära saatmas. Asjalugu olnud järgmine, mis selle juures huwitawa pildi koolõpetajate elust annab.

Owlow oli Pihkwa gümnaasiumis ajaloo ja geografia õpetajaks. Kuid ta joonud alalisest ja ei ainud kui aja jooksul koolituppa. Sus andnud direktor talle nõu mõne teise koha peale minna ja lubanud teda ise ka soowitada. Owlow ei olla seda nõu kuulda wõtnud. Selle peale ajanud direktor ise asja nii kaugele, et mees Malaja Wisheriste realkooli peale koolõpetajaks määratud.

4. mail kogunud kõik Pihkwa koolõpetajad wakalise Prutshenko ära-saatmisele kokku, kus nad jaama saalis ühed joonud. Rongiga sõitnud Owlow ka sinna. Ta olnud juua täis.

Seal tunginud Owlow äkitselt kisendades: „Kelm, lurjus! Sa häwitasid mu elu ära!" laua ääres olewa direktori kallale. Kohe hakanud ta wiimast ruilikaga peksma. Direktor karanud eemale ja et ta tugew mees on, löönud ta pealetungija hoobid kõrwale. Ainult ühe hoobi saanud ta direktorile wihmawarju terawa otsaga pähe lüüa.

Owlow wõetud kohe linni ja wiidud shandarmi jaoskonda. Owlow on ennemaiti awalikkudes kohtades tihti skandaliti toime pannud ja arwatakse, et ta nüüd ameti kaotab.

Aga wäga wõimalik, et mustasajalised ta kaitseks wälja astuwad, sest ta on koolimees, kes nende waimus töötab. Kinnitatakse, et ta poliitikaliselt täitsa ustaw mees on.

Werised sündmused Kiiewis.

Kiiewis olewa 6. sillaehituse pataljoni soldat Grigori Melnik tuli 6. mail kasarmusse. Ta oli omawaliliselt sealt mõni aeg ära olnud. Mees heideti selle eest karistuse alla. Melnik rahnud oma lähematele ülemustele seidwebel Ogerenkole ja roodu-ülemale kapiton Lotõrskile kätte tasuda. 6. mai õhtul, kui Ogerenko kasarmus olnud, wõtnud Melnik püssi ja lasknud teiste soldatide juuresolekul seldwebeli peale. Kuul tunginud Ogerenkol rinnust läbi. Ogerenko langenud põrandale, kuna laskja ise ära põgenud.

Kasarmus tõusnud suur segadus? Soldatid hakkanud Melnikut taga ajama. Tagaajajate soldatidega ühinenud rahwas ja linnawaht Romanjok. Wiimane laskmud kaks pauku õhusse, et põgenejat seisma sundida. Kuid põgeneja ei pannud paukusi tähelegi. Kui linnawaht põgenejat läks tabama, lõi see talle püssitikuga rindu ja põgenes edasi. Linnawaht langes uulitsale maha.

Tagaajamine kestis edasi. Weidi aja pärast juhtus teine linnawaht põgenejale wastu. See hakkas rewolwrist põgeneja peale laskma. Linnawaht laskis õhku, sest et uulits rahwast täis oli. Põgeneja laskis aga otse linnawahi peale. Kuul ei juhtunud aga õnneks kedagi tabama. Melnik põgenes eest otse kohe sinna kus roodu ülem Lotõrski elas. Ta rutas kiiresse ohwitseri korterisse ja helistas. Juhtumisi awas roodu-juhataja ise ukse. Kohe tungis Melnik roodu-ülema kallale ja lõi talle sügawa haawa püssitikuga alumisesse kehaosasse. Melnik tahtis weel teist haawu lüüa, aga ohwitser sai ukse eest kinni panna ja nõnda läks tal korda surmast pääseda. Kui korteri uks kinni pandi, läks Melnik koridoris ühele aknale ja wõttis omale seal kindla seisukoha. Ümbrusesse oli selle aja jooksul juba hulk inimesi kogunud, kes Melnikut tahtsid kinni wõtta. Melnik hoiatas, et keegi ei peaks ta ligi tulema ja lubas igaühe maha lasta. Ähwardused hirmutasid linnimõsjaid tõepoolest tagasi. Ta istus edasi oma koha peal, sõimas ja ähwardas hoowi peal soldatisi ja ülemusi edasi. Soldatid tahtsid Melnikuga läbirääkimisesse astuda, et see ennast heaga kätte annaks, kuid ta wastas jõinuga. Selle peale laskis Melnik paar pauku. Et ajanud muud, kui piiri maja ümber piiratama, kus Melnik oli. Selleks kutsuti pool roodu soldatisi kohale. Kuid soldatid ei saanud midagi teha, sest et majas rohkeste inimesi elas. Aga Melnik ei saanud seal kaua istuda. Keegi shandarm oli maja sisemusega tuttaw, läks teise uste kaudu Melnikule selja taha ja lõi talle mõõga hoobi pähe, nii et mees mõistuse kaotas. Melnik langes läbi akna hoowi peale. Sellel silmapilgul andsid ümberpiirajad soldatid Melnikule ka mõned paugud. Kuid ükski haawatutest, ka Melnik ise, ei saanud nii raskeid wigastusi, mis eluohtlikud oleksid ja nad saadeti kõik haigemajasse.

Eestlaste elu Antonowa asunduses.

Antonowa asundus on Luuga linnast wersta 40 eemal, rabasoode ja metsade keskele asutatud. Eestlasi elab umbes 50 perekonda, kaunis jõukalt, kuigi iga maatüki harwnel rohkeste waewa tuleb näha. Kui esimesed perekonnad umbes 12 aastat tagasi, siia elama asusid, polnud siin muud kui mets ja soo. Desjatini eest maksti 15 rbl., mis liialt kõrge hind oli, sest et esimesed aastad alati kahju tõid. Kuid nüüd on lugu paranenud; metsad jääwad harwemaks, sood muutuwad heinamaadeks ja põldudeks ja endiste läbipeasemata kohtade peal lokendab ilus wili. Muidugi on kõik see maapind kõige pealt hinnaga waewatud. Lehmi peawad talupojad 4—10, mida wenelaste hulgas leida ei ole; neljä lehma pidaja wenelane on rikas mees. Teed on hirmus halwad, ja kui kodumaal halwadest teedest kõneldakse, siis on seal teed halwad teed sealt kaugelt head. Teede paranduse eest peab semstwo hoolitsema, kuid lähimatele ümmutab ta rahuga ära, et talupojad maamaksuid maksawad, mis iga aastaga tõusewad. Antonowast wersta 7 linnale lähemale on Ljede asundus, kus eestlasi paarikümne perekonna ümber elab. Ljede eestlased elawad paremalt, sest et waremalt siia asunud ja maapind wõrdlemisi parem on. Antonowa asunduses on oma kool, kuid talupojad ei tahta tema eest korralikult hoolt, ja saatwad isegi ka kaugele minna, et Luuga Eesti kirikus kool heaks raha korjatakse. Seda ei maksa ilmaski eestlaste juures mere imeks panna, ihnus on ahaule juurdunud, ja see ei tule niisugusteks tulukeks; mis otsekohe kasu ei too, palju wälja anda. Parema meelega annawad nad wiina eest kaunis summai wälja. Hariduse poolest on eestlased (mitte ainult Antonowast kaunis taha jäänud. Ajalehta loetakse wäga wähe, huwid puuduwad inimestel täieste. Lapsed kaswawad hoolitsemata üles ja sellepärast ei ole ime kui just laste hulgas kombelise elu tagurpidi minekut wõib tähele panna. Wanemad waatawad kõige selle peale läbi sõrmede. „Las noore lõbutsewa." Ja see on kõik.

U. U.

Wäikesed teated.

„Russk. Wed." toimetaja surnud.

Pealinna lehed toowad teate, et mõjurikka Moskwa lehe „Russk. Wed." toimetaja W. M. Sobolewski on ära surnud. Temaga kaotab Moskwa ajakirjanikkude perekond oma hulgast ühe kõige mõjuwama ja auwäärilisema liikme. Juba nooresi põlwest peale asus Sobolewski tähendatud lehe toimetusesse, oli esmalt toimetaja abiliseks ja 1881. aastast peale tegeliseks toimetajaks. Ta suri 68 aasta wanaduses.

Pulmaprüsistused Berliinis.

Berliinist 9. mail. Ametlik. 9. mail jõudis Keisri Majesteet Berliini ja wõeti Anhalt-waksalis Saksa keisri, Suur-Britannia kuninga ja keiserliku perekonna-liikmete poolt wastu.

Jaapani keiser haigeks jäänud.

Londonist 10. mail. Reuteri agentuurile telegrafeeritakse Tokiost, et keiser kopsupõletikku haigeks olla jäänud.

Berliinist 8. mail. Riigipäewa eelarwekomisjonis tõusid sõjawäe eelnõu arutuse ajal kormilised waidlused, kui sotsialistid ette panid gardewäekorpuse eesõigusi ära kaotada. Sõjaminister nimetas selle ettepaneku keisri päralt olewa sõjawäe ülemjuhataja õiguste rikkumiseks ja sõjawäe traditsionidele wastukäiwaks. Peale selle olewat see ettepanek teraw ülesastumine keisri isiku wastu. Sellepärast protesteeris minister sündlt niisuguse teguwiisi wastu. Selle järele lükati sotsialistide ettepanek tagasi.

Peterburi päewasündmused.

Õnnetus uulitsarandteel. Sagorodnõi prospektil elektriraudteel juhtus kurb õnnetus. Suure rahwahulga ja oma mehe ning poja silma all sõitnud Marie Woinen tramwai alla. Woinen tahtis üheskoos oma naise ja pojaga sel silmapilgul uulitsarandteest üle minna, kui kaks wagunit suure kiirusega üksteisest wastastikku mööda sõitsid. Woinen jäi pojaga kahe tee wahele seisma, kuna Marie Woinen üle tee tahtis minna, kuid wagun lõi ta maha. Raskete wigastustega saadeti õnnetu naisterahwas Obuhowi haigemajasse. Teel suri ta ega ära. Juhtumine awaldas M. Woineni mehe ja poja peale rusuwat mõju. Esimestel silmapilkudel pärast õnnetust awaldas Woinen nõdrameelse tunnuswärkisid. Teda saadeti kodu, kus arstil korda läks meest rahustada. Õnnetu juhtumise kohta on kohtu-uurija ja tramwai administratsioni poolt uurimine ette wõetud.

Enesetapmise katse kohtus. Paari päewa eest kuulais kohalikus ringkonnakohtus kinniste uste taga, inshener N. asja, keda selles süüdistati, et ta oma toatüdruku S. kallal wägiwalda tarwitanud.

Aastal kaks tagasi wõttis S. (17 aastane tüdruk), kes juba sel korral inshener N. juures toatüdrukuna teenistuses oli, kihwti sisse. S. saadeti haigemajasse, kus ta waewalt paranes. Haigemajas rääkis S. peale äraparanemist. Pärast paari kuulamist wöttis [illegible] S. wimaks üles, et inshener N. temu kallal wägiwalda tarwitanud. See juhtumine sundinudki tüdrukut enesetapmisele. Kui S. isa tütre au riisumisest kuulda sai, andis ta asja uurija kätte, mille tagajärjeks inshener N. wastutusele wõtmine oli.

Kohtupidamine kestis 2 päewa. Teisel päewal, kui kohus wahetega pidas, läks inshener N. koridori ja istus seal oma abikaasa kõrwale pingi peale. Korraga hakkas insheneri abikaasa karjuma. Warajasse läks sealt prokuröri abi Reinke mööda. Wiimane pani tähele, et inshener N. rewolwrit oma meelekohal hoidis. Reinke sai rewolwri N. käest ära wõtta.

Kohtupidamine lõppes N. süüdlaseks mõistmisega. Talle määrati 3 a. 8 kuud wangiroodu. Wannutatud mehed pandsid aga kohtule ette keisrile poole wõrra lühendamist paluda, sest et inshener N. tuberkulösi all kannatab.

Iseäraline põhjus kohtupidamise edasilükkamiseks. Kohaliku ringkonnakohtu süüpingis istuwad mitu meest, keda sellepärast wastutusele wõetud, et nad kelmuse teel kinnitusseltsist raha wälja wõtnud. Nende kuritöö paljastajaks on keegi Stepanow, kes eeluurimise wangimajas ühe kuritöö pärast oma aega istub. Kohtusaali ei ole Stepanowit aga mitte saadetud, olgugi et tema peatunnistajaks on. Kohtu sekretär käskis telefoni kaudu türmiülemusest järele, miks ei ole Stepanowit mitte ülekuulamisele saadetud, kuna sellest õigel ajal teade on saadetud. Türmist wastatakse: „Stepanowi ei saadeta mitte". Mis põhjusel, seda ei öeldud. Kohus pidi asja pooleli jätma.

Politseijaoskonnas. Nende päewade sees saadeti linnapealiku poolt üks staabiohwitseridest, polkownik Moratschewitsch Spasski linnajaos arestimaja üle waatama. Kui ta sinna kambrisse jõudis, kus töölised istusid, keda 1. mai streigi pärast administratiwilisel teel kinni pandi, ei tõusnud töölised mitte püsti, nagu seda politsei arestimaja kord nõuab, waid hakkasid rewolutsionilisi laulusid laulma. Selle eest saadeti kõik tähendatud kambris kinniistujad teistesse politseijaoskondade arestimajadesse, kus istumine tunduwalt palju halwemad on, kui Spasski linnajaos.

Tulekahju surnuaial. Nikolski surnuaial juhtus 12. skp. tuleõnnetus. Siin oli wärwitinna Kohanskaja haua peal wäikene puusärk, mis äkkerkuktimad laubikesest tule wõttis ja ära põles. Mõned mälestusmärgid lähemate haudade peal said tulest ja suitsust rikutud.

Wäljaandja Eesti Kirjastuse-otsuse „Ühiselu".
Wastutaw toimetaja A. Wares.

Maa müümine

Rõbinski metsakauplase seltsi päralt olewas „Jana" mõisas, Mologa kreisis, Jaroslawli kubermangus, laewaliku jõgede Mologa ja Schekena wahel umbes 20 wersta nii ühest kui teisest jõest, müüakse kruntide kingimisega [illegible] sündsate mitmesuguste suurustega ja hindadega (35 [illegible] 85 rublani tiinu eest) iseseisewate talude pidamiseks.

Maa järelwaatamiseks ja üksikasjaliste teadete saamiseks sõita: Rõbinski linnast aurulaewaga Mologa jõge mööda kuni Trenisino jaamani, sealt 23 wersta hobusega „Jana" mõisa Jana küla juures.

Ettepanekute kirjalikkude järelpärimistega tuleb Rõbinski metsakaupluse seltsi poole pöörda [illegible] Рыбинскъ, Ярославской губ.

Kirjutada wõib Eesti ja Läti keeles.

Wastutuse poolt kinnitatud **Schofferite kool** Inseneri juhatusel.
Õpetuse kestab üks kuu. Maks õpetuse eest 85 rubla. **Garash Nagan.**
Jaokaupa maks on wõimalik. Wosnesenski, 3. telef. 527 68.

Kemmern.

Wäawli- ja mudawannide kuurort, 40 wersta Riiast. Hooaeg 15. maist 25. augustini.

Wäawli- ja mudawannid (okaspuu-, soola-, magnesia- ja süsihappe-wannid). Duschid. [illegible] Massaash. Arstlik. Keskl. Metsarikas maakoht. Elektri tramwai käib Riia lahe randale. Wäikene [illegible] park. Raamatukogu. [illegible] Sümfonia orkester. [illegible] 15. maist kuni 25. juunini on wannide eest [illegible] hinnad. [illegible] mitte kommissionerisse pöörata. **1912 a. hooajal oli 8397 haiget, wanniid anti 181223.**

[illegible] Direktor Dr. med. Lošinski.

ODAW MÜÜK

suwemaja ja talude maatükka

10 kop. peale ruutsüld

M. J. Edwardsi mõis

jaamade juures „Wõritsa" ja „Poselok".

Tsarskoe Selo waksali [illegible] Peterburist [illegible] Peterburist kõrgemal ja [illegible] Tsarskoe Selost kõrgemal.

Sood puuduwad täitsa. Müüdud juba üle 2000 maatüki.

[illegible]

Osakaupa maks 5 aasta peale ilma [illegible]

Järelpärimised: Peterburis, Невскій 40, кв. 42. Telefon 66 [illegible] [illegible] Сиверское шоссе № 2.

Asunikkudele juhtumisi

[illegible] mõis, **1308 tiinu suur**, tükkide [illegible] 15-80 rbl. tiinu eest, [illegible], Pihkwa kub., 17 wersta maanteed mööda Nowoselje jaamast, Peterburi-Warschawi raudteel, Zhabenetsi küla juures.

[illegible] raiesmaa, liiwamaa ja niiske metsaga. [illegible] On waljas põllud ja heinamaad. Jõgi [illegible] 3 wersta pikkuselt mõisa piiri ääres, [illegible] Pihkwa linna 45 w. raudteed mööda, Porohowa linnani 40 w. [illegible] 54 w., Peterburist — 213 w. ehk 6 tunni sõit. Nowoselje jaamani 17 w., maanteed mööda, wallawalitsusest 7 w.

Maa on kwartaliteks jaotatud, mitmesuguses suuruses, mõis wõib [illegible] Põllupanga abil, kuna wõlgnewaks makseks tuleb **kõigest 2-10 rbl. tiinu eest. Maa raha maksab Põllupank wälja.** [illegible]

Mõned kwartalid (tükid) **wõib wõta ilma mingi juurdemaksuta mõisnikule, sest et Põllupank nende tükkide eest ostjale rohkem raha wälja annab, kui mõisaom. saada soowib.**

Müüdawa maa ümbruses elawad juba üle **2000** perekonna Eesti ja Läti asunikka ja rentnikka.

Maa paremaks tundmaõppimiseks saadab mõisaomanik kõigile soowijatele **maksuta**: Wene, Eesti ja Läti keele sees [illegible] plaanist, maa kirjelduse ja üksikute kwartalide hinnaliraga, 15-80 rbl. tiinu eest.

Omaniku adresse: K. G. Kometz, Peterburis, Коломна, Офицерскій пер. № 4, кв. 14, телеф. 473-53. Kirjutada Wene ehk Saksa keeles. Kodus, Peterburis kuni kella 9 hom. ja kella 7-8 õhtul. **Suwel suwituskohas** reedel, laupäewal, pühapäewal ja pühadel — [illegible] Дворянская ул. № 2, [illegible] К. Е. Коницъ.

Waatamiseks järgmine sõiduplaan: Nowoselje raudteejaam, Peterburi-Warschawi raudt., Zhabenetsi küla, metsawahtide Zahar Aljosowi ehk Timofei Zaharowi juurde, kuhu Kometsi Zhabenetsi, endist [illegible] suwituskohta.

Nowoselje jaamas on woorimeeste talk (näit. Ifaischew, Timofei Semenow ja t.) kuni Zhabenetsi külani **maanteed** mööda: 1 hobusega — 1 rbl. 50 kop., 2 hob. — 2 rbl. 50 kop. Wõib ka postihobustega sõita.

Peale selle maa müüb mõisaomanik K. G. Kometz weel teisi mõisaid Pihkwa kub., Holmi maakonnas 10-25 w. Loknja raudteejaamast, Wilebski raudteel — 10 rbl. tiinu eest ja Jaroslawi kub. — 15 rbl. tiin. Plaan ja kirjeldus saatakse maksuta kätte.

Eesti kohaotsimise kontor

soowitab ja tarwitab kõiksugu naisteenijaid. Kontori juures on warjupaik. Adr.: Демидовъ пер. уг. Казанской ул. № 7/34, кв. 15, awatud kella 10 h. — 4 iga päew.

Peterburi börse teated.

13. mail 1913.

Tšekkide kurss:	Rbl.
Londoni peale 10 naela sterl.	94.95
Berlini „ 100 marka	46.44
Parisi „ 100 franki	37.67
Wiini „ 100 krooni	—
Riigi paberid:	
4% Riigi rent	93¾
5% Riigilaen 1905 a.	104¾
5% „ „ II waljl.	105¼
5% „ 1908 „ III	—
4½% „ 1905 „	100⅞
5% „ 1906 „	103⅛
4½% „ 1909 „	99¾
5% Wõidulaen 1864	456 —
5% all „ 1866	343
5% Mõisnik. põllup. wõidul.	101
Hüpoteegi paberid:	
4½% Peterb. linna kr.-s. obl.	89 —
5% Kischinewi „	
4½% Kiiewi „	
5% Kreemtinnas „	
4½% „	
5% Moskwa „	
4½% „	
4½% Nikolajewi „	
5% Odessa „	
4½% „	
5% Tiflisi „	
4½% „	
Põllupanga pantkirjad.	
4½% Bessarabia-Tauria põllupanga pantkirjad	84
4½% [illegible] põllup. pantkir.	87¼
4½% Doni „	84

4½% Kiiewi põllup. pantkir.	84¾
5% Wladikawkasi (Kubani) „	79¾
4½% Moskwa „	88⅛
4½% Nowgor.-Samara „	—
4½% Poltawa „	—
5% Tiflisi mõisnikkude „	84½
4½% „	
4½% Peterburi-Tula „	89¼
4½% Harkowi „	84½
4½% Hersoni kuberm. „	—
4½% Jaroslawi-Kostroma „	—
Erapankade aktsiad:	
Asow-Doni kaubapank	602 —
Wolga-Kaama kaubapank	995 —
Wene wäljamaa kaupluse pank	388 —
Wene-Hiina pank	309 —
Wene Kauband. ja tööst. pank	345 —
Siberi kauba-pank	574 —
Rahwusrahwaliku kaubapank	531 —
Peterburi Diskonto-pank	480 —
Peterburi Era kauba-pank	291 —
Riia kauba-pank	—
Tööstuse seltside aktsiad:	
Brjanski rauawabriku selts	265
Hartmani „	271
Kolomna „	185
Maltsewi „	430
Nikopoli-Mariupoli „	317
Putilowi wabriku „	102
Balti wagunitewabriku „	246
Sormowo wabriku „	137
Phönix „	138
Dwigateli „	104
Lenets-Juriewi „	317

Raamatukogude ja lugemiseringide asutamiseks

annab I. St. Peterburi E. Hariduseseltsi

Asunduste Jaoskond

[illegible] nõu ja juhatust. Saadab soowitawate raamatute nimekirjad wälja ja teadeb lubakirjutamiseks palwekirju kokku. Lugemiseringidele [illegible] wälja. Wõetakse raamatukogude [illegible] oma peale ja saadetakse raamatud pealepandud maksuga wälja. Kirjade abil.

С.-Петербургъ, Офицерская 5,
„Общественная Жизнь".
Asund. Jaoskond.

Wene keele õppijatele
on kõige soodsamaks õperaamat
„Praktiline Wenekeele õperaamat"
Eestlaste jaoks toimetanud Iwan Jakowlew.
Wäljarääkimise õpetus, tarwilikud grammatika-teated ja igapäewases elus ettetulewad kõnelemised.
I. anne. Hind 10 kop.
„Ühiselu" kirjastus. Pealadu Peterburis
„Ühiselu" rmtkpl.
СПБ., Офицерская 5.

Kooliõpetajad,

keisel jellekohane kutse (звание) on ja kes asundustesse kohta soowiwad saada, andku endid St. Peterburi Eesti Haridusseltsi Asunduste Jaoskonna eestseisusele kirjalikult üles. **Ülesandmisega ühes lühikene elulookirjeldus, teated endisest seltskondlisest tegewusest ja lihtne ärakiri tunnistusest.**

Adr.: С.-Петербургъ, Офицерская 5, „Общественная Жизнь." Asund. Jaoskond.

Dr. L. JAKOBSOHN.
Syphilise, wenerilo-, naha- ja sugutõbede (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew 9-11 hom. ja k. 1-3½, pühap. k. 10-1 p. Забалканскій пр. (уг. 3-й р.) д. 31, кв. 8.

Dr. A. Lossmann
sisemised haigused.
Wõtab teisip. neljap. ja laup. kella 7-8 õ., reede k. 8 — 4 p. l. Dmitrowski pereul. № 10. Elektri kabinet ja Rentgeni kiired. Tel. 82-09.

Odaw ämmaemand
Annab tasuta abi ja nõu igal ajal. Церковная 4-а, кв. 2. Pet. pool. Tel. 526-57.

— Hambaarst —
F. Anderson-Hiuto.
Wastuw. tunnid igapäew k. 10-4 ja k. 6-7 õhtu. Екатерингофскій пр. 12, кв. 16, телеф. 604-88.

— Ämmaemand —
M. Koik
annab naisterahwastele nõu ja abi igal ajal. Wastuwõtm. kella 2-4 õ. B. O., Средній пр. 49, кв. 27. Telefon 161-11.

Tripper ja syfilis
kasp. 8-1 [illegible] 5-11. [illegible]
Dr. Trok.

Dr. E. Neumann.
606, 914. Süfil., schank., tripper [illegible] hroni. [illegible] nahah. Wastuwõtm. kella 4 [illegible] Вас. Остр. 5 лин. 36, кв. 10. Tel. 466-60.

Dr. Rogowin.
Wasi. Saar., 6 liin. m. 5, kr. 6. Tel. 473-80.
606 914 [illegible] (schank. trip. (teram kron.) jõuetus, nahahaig. k. 8-10 h. [illegible]

Wladimir. pr. 7, k. 8.
Wenerika haiguste arstimine **(606, 914)** ja suguti jõuetus, nahahaig. nagu ekfema, naha paist., runetam. Naister. haawl. poolt wäsekäik. Maks waestele 50 k. Awatud iga päew k. 10 h. kuni 9 õ.

Hambad,
kunstl. lõualuud, parand. ümbertäid ja portsel. kroonid plomp. Uudis! [illegible] hambad, kaltsiminemata.
August London.
Kõnet. igap. kella 9 hom.—10 õht.
Столярный пер. № 9 кв. 4.

Newski, 82, krt. 6.
Terawa ja chronik. tripperi, schankeri sugul. nõrkuse ja süfilise arstim. **914** sisseprits. (haigekäsiteg. ja töö seismajätm.). Arst. wast. igapäew. Maks 50 kop.

Hambaarst
M. Joelson, Офицерская 9, кв. 18. Sissekäik hoowist. Plombeerimine. Kunstlikud hambad plaatega ja ilma selleta. **Töölistele poole hinnaga.** Wäljatõmbam. ilma walut., wastuwõtmine 5-9, pühapäewal kella 10-6. Teenijatele alandatud hindadega.

Sisehaig. abi naister. ja lapsehaigused.
Dr. A. Oldekop.
Kõnet. kella 6-½8 igapäew peale kesknädalalate. Вас. Остр., 2 лин. № 41, кв. 2., тел. 808-36.

„Pet. Teataja"
üksikuid numbrid müüb A. Kõdbari paberi- ja kirjutusmaterjali kauplus. Гороховая 36. Sadowaja nurgal.

Eesti müürileppa,
kes ka ahjutööd tunneb, soowitakse paarmaja ehituse peale. Järelküsida: Nikolaewskaja uul. № 71. Мамаинсть.

Järelmaksuga
riideid, kleitisi, bluusisi, pesu, kapotisi, waibe, kootud jakkisi jne. müüb magasin „Sirene" **Liteinõi, 56.** Telefon 140-50.

Dr. SCHINDLER — BARNAI
„Marienbadi reduktsioni pillid"
RASWAMINEMISE
wastu, ja wäga hea nõrgestaw abinõu. Eht sissepakkimine punastes karbikestes ühes tarwitamise õpetusega. Müügil kõigis patekides ja aptegi magasinides.

„Peterburi Teataja"
üksikuid numbreid müüwad Peterburis:
Ühiselu rmtk. Офицерская, 5.
A. Kõdbar's raamatuk. Мѣщанская, 22.
A. Luige raamatukaupl. В. О. 11 л. 36.
W. A. Ptschelnikowi kioskid.
Wennaste Lamm's magasin. Литейный проспектъ, 28.
Th. Lemberg'i piima ja wõi kaupl. Гесслеровскій пер., 29.
M. Wowa tubakamagasin, Обводный кан. 122. Balti wakfali platsil.
Michelson'i kaup. Екатерининск. кан. 152
Aikonni pagariäri. Забалканскій пр. 118. Moskwa wärawa ligid.
J. Marko nurimagasin. Курляндская 26.
A. Reinwaldt'i tubaka kauplus Глазовая ул. № 1.
Sepa piimakauplus. Пет. стор., Малый пр. 66.
J. Türna piimakauplus, В. О. Гавань. уг. Мал. пр. и Кожевенской ул. Городск. рын. № 20.
M. Kuusika piimakaupl.: Гавань, Опочинина № 1-в. ja eraturul Гаванск. № 37, рядъ № 32.
Trummi piimakauplus В. О., 6 лин. № 3.
B. Sootsi apteegimagasin, Peterb. poolel, Б. Ружейная 1/11.
V. Jäte'i tubakakauplus Остр. Голодай, Желѣзноводская ул. № 12.
F. Palats'i kirjutusmaterj. kaupl. Измайловскій пр. 18.
F. Kraan & Co. piimaäri. Садовая ул. № 88.
Soome waksalis — ajalehtede ja raamatute kioskides.
J. Lemmerlaude tubaka kauplus, В. О., 26 лин. № 13.
Anna Kogeri piimakauplus Пет. стор., Малый пр. № 22.
A. F. Motshalowi tubakakauplus, Бѣлоборотинскій пр. 27/13.

Wõrus
wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi ja kuulutusi **Fr. Kurtsoni & E. Saagi Ko. ja J. Pajo** raamatukauplused wastu ja müüwad üksikuid numbreid.

Tartus
wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi ja kuulutusi **J. Raudsepp (e. M. Wares'e) raamatukpl.** wastu.

Sträkowas
wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi kooliõpetaja J. Küitse wastu.

Kaukasias
Sulewi Eesti asunduses wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi kooliõpetaja J. Kirchberg wastu.

ВОЗНЕСЕНСКАЯ — Вознесенскій пр. 27.

Лечебница прот. [illegible]

Плата за сов. 30 к.
Тел. 421-81.
Пріемъ врачами специалистами.
Сегодня, во вторникъ 14 мая
Бол. внутрен. и дѣтск. [illegible] (спец. жел. и кишк.) 9-11 ч. [illegible] Тумповскій 11-12 ч. [illegible] Трофимовъ 1-2 ч. д. Е. Н. Мазель (спец. бол. легк. и дых. путей) внут. прим. туберкулина 1-[illegible] ч. д. Бауштейнъ 3-6 ч. д. А. [illegible] Янпа (бол. жел. и кишк.) 5-[illegible] ч. Михайловскій 7-9 ч. в.
Бол. горла, уха и носа. [illegible] лендеръ 9-11 ч. у. Пасманикъ 1-2 ч. д. Аладинъ 5-7 ч. в. Рубинштейнъ 7-9 ч. в.
Бол. кожн., мочев. и венер. Б. И. Лейп 9-11 ч. у. Дымчевичъ 12-1 ч. д. Тиховъ 1-3 ч. д. **Женск. вр.** Куперникъ 1-3 ч. д. Ванъ-Гаутъ 3-5 ч. в. Себанинъ 5-7 ч. в. Шафиръ 7-9 ч. в. О. Н. Подвысоцкая (спец. женск. и дѣт.) 7-8 ч. в. Аристоватова (спец. женщ. и дѣтей) 8-10 ч. в. Аулендеръ 9-11 ч. в. Романова 9-11 ч. в.
Урологія (леч. триппера и его осложн. бол. почекъ, моч. пуз., пистоск., уретроск.) Мау 5-7 ч. в. Смирновъ 8-10 ч. в.
Хирургія (масс.) Боярскій 9-11 ч. у. Лавровъ 2-4 ч. д. [illegible] 5-7 ч. в.
Бол. нервн. и душевн. (гипнозъ, лечен. алкоголизм. электр.) Транинъ 10-12 ч. д. Валкеръ 2-3 ч. д. Доброписльскій 4-5 ч. [illegible] Наумовъ 6-8 ч. в.
Бол. глазныя Леценіусъ 1-2 ч. д. Алеиницынъ 4-5 ч. д. Зеленскій 6-7 ч. в. Келлеръ 8-9 ч. в.
Бол. женск. и акушер. Гринштейнъ 11-12 ч. д. Юркевичъ [illegible] ч. д. Гентеръ 6-7 ч. в.
Бол. зубныя (искус. зубы, фарф. и зол. работ.) Саддъ 9-1 ч. у. и 7-10 ч. в. Лаврова [illegible]-12 ч. Могилевскій 12-2 ч. д. Вольсонъ 1-3 ч. д. Г. В. Ясиновъ 1-6 ч. в. Черкасскій 4-6 ч. в. Фридманъ 6-9 ч. в.
Постоянн. кров. (для бол. кровн. заразн. и душевн.) **Влив. 606.** Лабораторъ. Реакція Wassermann'а. Водолечебница, свѣто-электролечебн. Консультаціи. Осмотры. **Швецк. масс. и врач. гимнаст.** Рентгеновскій каб., токи Д'Арсонваля.
Ингаляторіумъ (сист. Энса. Рейхенгаля для леч. носа, гор. и дых. путей, пневматическ. аппар. Леченіе бронхита, астмы, эмфиземы, слабогрудн. и т. п.) Зав. Пр. [illegible] І. Б. Рубинштейнъ.

„Peterburi Teataja"
tellimisi ja kuulutusi wõtab Peterburi poolel wastu Kukkama pagari ja konditori äris Кронверкскій пр. 65а, wastu.

Mägede
asunduses wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi kooliõpetaja H. Arge wastu.

Mašnikowa Gora
asunduses wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi kaupm. Alew wastu.

Dubnitsa
asunduses wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi kaupm. J. Luik Jamasis wastu.

Nurmekunde
Eesti asunduses (Tweri kuberm.) wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi kooliõpetaja J. Wain wastu.

Типографія, Э. Г. Мексъ, СПБ. Забалканскій пр. № 22.